

Zrinski.

Prijatelj moj! Za nado glej in bodi
Vesel, kot si sicer bil, Tattenbach!
Usode človek je igrača in po morju
Življenja ga kot čoln drvi vihar. —

Tattenbach.

Pa bodi konec temu! Oj mrakovi,
Zbežite iz srca, da spet veselo
Obraz cvetoč življenja nas pozdravi.
(Tattenbach dvigne čašo, vsi trčijo in pijó. Razlega
se šum po dvorani; zastor pade.)

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

I.

Večkrat sam' iz en'ga dneva
Rada pride dolga reva.

Vodnik.

Pod visoko zidano hišo, stoječo
med sadnim drevjem nekoliko
gori na višku, razgrnen je pro-
strani travnik Korenov. Cela soseska
nima tako plodnega in priročnega zem-
ljišča, nego je to. Trikrat na leto je
prevleče bujno zelenilo, ki pade pod
ostro koso, in še po tretji košnji najde
goveda dovolj tečne piče.

Davi je kazalo lepo. Niti oblčka ni
bilo na obzorju. Oče Koren je včeraj
napovedal košnjo. Kdo ne vé, kako
težavno delo je to, in vendar kako polno
veselja! Praznično opravljeni, lahkih
nôg in radostnega srca hité kosci na
delo ter poukavajo in popevajo, da od-
mevata hrib in log. In grabljíce, snažno
oblečene, goloroke, z belimi predpas-
niki, se sučejo živahno kakor na ple-
sišču. Tu je doma pravo, neprisiljeno,
nedolžno veselje; mlada in stara kri se
vdeležuje tega skupnega dela. Truda-
polno delo si izpremené vrli ratarji ne-
vedóč v ljubko narodno praznovanje.

In tako praznovanje se je obetalo na
Korenovem travniku. Oče Joža je po-

vabil dva najemnika in par grabljíc,
da jim pomagajo pri delu. Še pred
petelinjim petjem so prihiteli oče, sin
Jurij, hlapec Andrej in najemnika nad
bujno travo; predno se je posušila rosa,
bila je »pobita« vsa. Kakor bi bil na
svatovščini, ukal in rajal je Jurij brez
konca in kraja:

»Rožmarinovo jutro,
Nagelnov dan.«

In prav je pel!

Popoldne so prišle pomagat i ženske:
dve dekli, gostačeva hči Manica in dve
póstarni ženici, Barba in Jera, da hitreje
zmešajo in zgrabijo pokošeno travo.
Mrva je najlepša in najboljša tedaj, kadar
posušene ne opade več rosa; zato so
hiteli vsi in brez najmanjšega opote-
kanja zrivali jo v redovje.

Ali očetu se zdi to še vse prepo-
časno. On bi najraje, da bi vsa otava
z enim mahom bila na kupu, na vozu
in pod streho.

»Grabite, grabite, hitite! Sopárice je
taka, muhe tako sitne, in mrva daje
tako hud duh . . . dež, še ploha bode

Opomba. Odlomek prvega poglavja te povesti je spisal pokojni **Ogrinec**, tu je le malo
premenjen.

do večera!« vpije in, v strahu, da bi kaka kaplja ne porjavela lepo zelenega sena, skače ter hlastá mrvo, kakor bi mu šlo za večno življenje. Kaplja mu zalija kapljo na licu, pa ne utegne, da bi si otrl pot ali da bi pobral slamnik, ki mu je že davno pal z razmršene glave in sedaj poveznen leži tam na goli senožeti. Tudi rjave, irhaste hlače ima samo še na eno nosalko pripete okoli premočene srajce; namestu gumbc si je v naglici zataknil vrbov klinček.

Koren baš poseže po zvalek mrve, pa petelin, ki je tudi pripeljal z dvorišča kokošjo čredo kobilice loviti po ogoljenem travniku, skoči za neko gomaznijo njemu na vile ter mu razgrne ves zvalek. Oče razjarjen zavihiti vile, pa spretnejši kokodajec se hitro umakne z nevarnega mesta, suvaje razstrè krila, zaklopoče ž njima ter zmagosvestno zapoje: »Kikeriki!«

»Saj sem dejal — petelin tudi poje popoldne, kokoši se obirajo, in krt rije tam doli: gotovo se vreme izpreminja!« méni Koren v drugič in skrbno pogleda kvišku. Izza juga gleda debel, gromadast oblak. Počasi leze po jasnem obzorju proti žarkemu solncu.

»Kar na kupe, na kupe ž njo! Saj je ne odtegnemo. Ne bode pol ure, da káne!« kriči zopet in videč, da gostačeva Manica nekaj odgovarja sinu Juriju, ki zmerom najraje izpred nje odjemlje zgrabke, zareži nevoljen tjakaj vprašajoč:

»Kaj pa tvoj stari okleva, da ga tako dolgo ni sém?«

»Oh! Kar nič ne morejo danes po koncu, tako jih trga v nogi!« odgovori Mana vsa preplašena.

»Oj, dedec ti, sključeni! — Vsa mrva na travniku — tako se mudi: pa — ne more! Polega v bajti! Zato mi gostuje? Kar poderem mu jo!« rohni

Koren in jezno sune z vilami, da se jim rog ulomi.

»Jurij, domov pojdi pa naprezi veliki voz. — Pa, čaj, saj grem sam!« reče oče in pohiti po travniku srdito hudovaje se nad svojim gostačem.

Dober lučaj na desno od Korenove hiše stoji bajta. V njej leži danes Maničin oče Tomaž, onemogel starec, hrom na levi nogi.

Ko prirohni Koren mimo nje, postopi tje k steni pa zahršči skozi okno noter:

»No, motavilo! Vsa mrva pokošena na travniku, ploha pride vsak čas — pa ne, da bi šel in prijel malo za grablje!«

»Saj bi rad, prav rad, pa ne morem! Vzdigniti ne morem noge, tako me boli!« pojekuje Tomaž notri.

»O, poznam jaz tako bolezen. — Človek delaj in delaj, berači pa bi polégali doma! Zato imam bajto? Précej mora vsaksebi!« zagrozi Koren, zagrabi debel kol ob steni ter ž njim izpodbije podporno, katero je bil Tomaž ostrejšu podslonil. Celi vogel kreháje se zaječi.

»Jojmene! Bog pomagaj!« zavpije prestrašena Manica na travniku, in vsi delavci, priče Korenove okrutnosti, gledajo tje gôri.

»Da, naj se bajta le sesede na-nj, pa je ne bode treba podirati!« kriči Koren odhajajoč proti svoji hiši.

»Primaruha — ko bi moj oče ne bili, ne vém, kaj bi rekel in storil«, méni Jurij in vile se mu tresejo v rokah. Tudi drugi vsi milujoč pogledujejo tje gôri proti bajti, in nehoté se jim ustavljajo vile in grablje. Le starikave Jere navidezno vse to nič ne moti — še marneje vali mrvo vkupe. A kako pikro škili izpod čela, kako hinavsko se kremži na smeh njen zgubančeni obraz! Zadoljno mrmra nekaj s seboj, in da ne bi se sramovala tovarišic, gotovo bi iz-

bruhnila svoj gnjev, ki se ji kuha v sreču. Manica pa molče pusti grablje na tleh in tiho ihteč teče očetu pomagat. Plazeč se po tleh, priplazil se je ta ravno iz veže, ko je ona pritekla.

»Kar nazaj pojdi, Mana, pa hiti! Res bode dež — tako mi trga po nogi! O, ko bi mogel jaz!« javka starec jako bled, in siva glava mu leze na stran.

»Tu venkaj na travo lézite«, pravi hči, silno užaljena in sama pomaga očetu izpod ostrešja, boječ se, da bi se ne ščenilo na kup. »Če bode le mogli, morate jutri kam drugam!« govori očetu in joka.

»Bode že Bog dal kako«, odgovori starec mirno in udano; »pa pojdi, pojdi, menda že kaplja!« dostavi, ko se mu je utrnila hčerina solza na suho roko.

Manica hiti nazaj k mrvi in se tiho pridruži ostalim. Kmalu potem pridrvi Koren voz in ga zapelje med zgrabke.

»Brž, brž, kar na kola ž njo! Za jugom je vse že do tal, skoro bo tukaj tudi!« vpije in nakladaje mrvo v eno mér godrnja nad svojim gostačem.

Naenkrat, kakor bi odrezal, omolkne Koren pa plaho pogleda okoli sebe. Soparen veterc je pripihljal po mirnem zraku ter z voza posnel nekoliko mrve, katero sedaj tam na sredi travnika suče v podolgast vrtinec. Brž za njim potegne močnejši veter. Mrva zapleše po senožeti, listje po drevju na okoli trepetaja, veje se razpogujejo, tam na bližnjem brdu pa šumi v borovju, kakor bi voda tekla preko njega. Koren pogleda tje; usta se mu odpró na besedo, pa v istem hipu mu jo zaduši prihrumeli vihar, ki z divjim piščem in vriščem rine in drvi preko travnika. Seno se vzdiga, letí in se trosi na vse strani. Drevje se zvija in sklanja, vrhovi poklekajo, veje se krehajo in daleč od debela treskajo na tla.

Koren zopet vpije in ukazuje, pa težko ga je umeti: tako cvili, žvižga in hršči razdivjani zrak.

Dočim drugi delajo, kar jim duša dá, in v silni zmešnjavi trénkajo drug ob drugega, teka Jera po travniku semtertje in preobrača vse neporabljeno orodje: grablje, vile, klepalnike narobe, da štrlé z zobmi in nogami proti nebu.

»Ali se ti pamet meša, babnica, da rogoviliš okoli kakor nôra in kozelce prekucávaš«, zareži Joža ves razsrjen na-njo, da se žena od strahu vsa zgane. »Toliko trpim, da se ne stegnem, ti pa okrog frfraš kakor čarovnica.«

»Joža, le nikar se ne jezi nad čarovnicami, da ti še kaj hujšega ne naredé«, odreže se Jera svojeglavno. »Ali veš odkod ves ta hrušč in trušč? Čarovnice gredó na Klek; glej jih, tam gôri metle jahajo, točo delajo; hudobec jih podi naprej. Ravno sedaj sem jih hotela odpoditi, zato sem vse preobrnila. Ti pa mi vso moč jemlješ. Le tiho bodi, sicer bodeš čutil njih jezo; vse ti zbijejo. Bog nas varuj in sveti Primož, ki strele lovi!«

»Pojdi se solit, saj si sama čarovnica«, zarohni zopet Koren.

»Jera, mar moli in nikar norcev ne brij!« svari pobožno Barba. »Ali ne veš, kolikokrat smo že v cerkvi slišali, da ni čarovnic, in da nam le Bog more pomagati?«

Jera pa mrmra sama s seboj: »Ti mi bodeš pravila, da jih ni? Kaj neki ti veš?« in jezno zgrabi grablje ter vali mrvo na kup.

Čez nekoliko časa začne pešati vihar ob zemlji, s toliko večjo silo pa podi in vali oblake po obzorju. Naglo se jame mračiti in v malo minutah nastane grozna pol-temina. Črn oblak, kakor razpuljen in razšiban, vleče se nizko proti tlom, da se bode plazil kar

ob slemenu Korenove hiše, — menijo plašeci se kosci. Za njim pa vedno bliže in bliže pošvigujejo strele, buči zamolklo gromenje in neprestano strašno nevarno »vrši v megli«.

»Sam Bog nas varuj hude ure!« vzdihne Manica, dasi njej vremenje ničesar ne more vzeti.

»Da, nas varuj — in takih ljudij, kakor je tvoj stari v bajti!« pristavi Koren pikro in mahne z vilami po konjih, da jih požene na prepeljaj.

V tem hipu zažari iz temnega oblaka in h krati že stoji stara tepka tik hiše vsa v iskrah, kakor z višnjevo-zabliščelimi svetinjami posuta po deblu navzdol.

»Bog in sveti božji križ!« vskliknejo ženske in se pobožno prekrižajo, vsaka meneč, da je treščilo v njo. Toda strela ni užgala: bila je vodena. Ko obleščeni delavci zopet izpregledajo, vidijo samo, kako se rjavi tepki kreha trhli vrh in ječaje polagoma grudi hiši na sleme, v tem ko grom neznano bučeč drdra po obnebu naprej, da se zemlja potresa.

Brž nato začno padati posamezne kaplje, debele in mrzle, pa čimdalje gostejše; kokoši kar povesejo repe in steko proti domu. Vetrovi začno iz nova pritegovati, bliska se na vse strani, strele švigajo kakor goreče kače zaporedoma in sikajo vse navskriž temnega obzorja, in grom potreskuje za gromom, kakor bi se vse nebo prekucávalo na kupe. Od severa sem se naglo gôli sivi oblak, za njim spô belkasti curki do tal, vedno bliže in bliže, vedno glasneje deroči in cokotajoči. Ena strela še razorje megle, potrese in ožme jih mogočen tresek in vspê se divji lijak, ki hipoma ogrne celo okolico v neprozorno ploho.

Sedaj je delo z mrvo pri kraju. Jurij tira hitro naloženi voz pod plašč h kozolcu, drugi delavci pa beže v zavetje pod streho. Koren sam še ostane na

travniku ter nič meneč se za ploho skače na okoli in navskriž pa popravlja kupe mrvi tako, da bi bolje océjali kap. Toda razdivjani pišč pritiska vse huje in huje ter Korenu izpod rok trga in trosi seno okrog in okrog po senožeti.

»Ali bode sodni dan, kali?« godrnja mož togotno, videč, da je brezuspešno vse njegovo prizadevanje.

Da, uspeh vsega njegovega današnjega dela je res obsojen na pogubo. Mali potoček, ki se je sicer tako krotko vil in žuborel okoli gornje strani njegovega travnika in tolikrat tako rodovitno mu primakal, narašča sedaj naglo v deroč potok, ki čimdalje burneje skokota, čimdalje glasneje vrši in bobni ter na več krajih že plivka iz svoje preplitve struge. Nebrojni hudourniki, z brega valeč razno sodrgo, vrô va-nj pa ga brž prenapolnijo, voda se jezi, da, tu pa tam že udarja čez kraj ter se curkoma udara na travnik.

»Ho, glej! sedaj pa še voda vzame mrvo! — Motiko in rovnico!« kriči Koren proti domu ter hiti k jarku. Pa v pregušljivem vršenju ne čuje ga živa duša. Z golimi rokami rine torej v vodo in sam trga zaježeno rúševje in protje iz nje, toda zaman. Voda že čez in čez lije na senožet. Posamezni curki so se preko vse košnje hitro združili v en peneč vodeni val, ki že vzdiguje in poplavlja mrvo z nagnenega travnika, valeč jo po potih naprej in vse križem na polje.

Jurij, z doma zagledavši to nezgodo, priteče sedaj z motiko, pa že ne vidi zgrabka mrvi, da bi ga reševal. Daleč in vse križem doli po potih, po njivah in pašnikih, koder se žene povoden, vidijo se posamezni zvalki mrve, plavajoči pomešani z blatom, s peskom in raznim drobjem. Nobeni živini ne bo taka mrva za klajo, morebiti za steljo!

V pol-uri je Korenu najmanj šest vóz najboljše mrve uničene.

»Vidiš, to je plačilo tolikega truda in skrbi! Taki so ljudje: nobeden ne pomaga!« kriči oče od jeze obledel; grize se v ustne in nosnice se mu tresejo.

»To je bil res sodnji dan!« pristavi sin Jurij. »Piš je bajto polomil. Podboj je pal na gostača. Kri mu gre iz ust. Ne vém, ali še živi.«

»Naj se pa stegne! Ena nadloga manj!« zareži oče in polagoma koraka domov.

Jurij zamišljen stopa za njim.

Proti večeru se zjasni najprej na zapadu. Kmalu potem že plavajo nežno-nadrobne meglice po celem obzorju, kakor bele ovčice po prostrani livadi.

Lahen vetrič pihlja čez opustošeno ravan ter hladi vročo glavo Korenovega očeta, ki sloneč ob oknu svoje stanice pre-mišljuje današnjo nesrečo. Jeza, nevolja, žalost mu ne dadó potrebnega pokoja.

In še nekdo ne more nocoj zatisniti očíj! Tam gori nad hlevom stoji pri strešnem oknu Jurij ter ozirajoč se po kraju nesreče, kliče si v spomin vesele in žalostne dogodke preteklega dné. Kako jutro! Kak večer! Vse navskriž se mu podé misli po glavi: zakaj je moralo to priti? In danes? Težko mu je pri srcu, silno težko; kar razpočiti se mu hoče. Ura odbije že polnoči, ko leže, dušno in telesno utrujen, počivat. Sladko spij, vrli mladenič, in sanjaj pri-jetnejše sanje!

(Dalje.)

Florijan Skomljan.

(Za pouk in kratek čas. — Sestavil *Martin Molek.*)

vsakem kraju, v vsaki soseski imajo kakega posebneža, ki ne dela in ne govori povsem tako, kakor drugi ljudje, ampak hodi po svojih potih. Po značaju utegne biti tak posebež bolj resen, nego so drugi, ali pa bolj šaljiv, nego so drugi. Ako spada v drugo vrsto, obrača vse na šaljivo ali na smešno stran, da ne veš, govori li po resnici, ali se le šali in norčuje. Tudi najresnejše delo mu daje priliko za kako šalo, ali dovtip, ali kratkočasno besedo.

Naš slovenski narod jih ima povsodi, in zato porabljajo tudi pisatelji v povestih take značaje. »Krijavelj« Jurčičev je nekak vzor za take podobe.

Kdor pozna katerega izmed takih »originalov«, vé, da imajo v društvem življenju tudi svojo nalogo in svoj namen. Kolikokrat povedó drugim z besedo in z dejanjem resnico, kolikokrat so drugim v zabavo in kratek čas, kolikokrat tudi, žali, v svarilen vzgled! Kako enolično bi bilo tu pa tam življenje, ako bi taki ljudje ne opozarjali na stvari, ki drugim ne pridejo na misel!

Zato pa tudi ni napačno, ako med drugo stvarino tega lista stavimo resnično zgodovino Florijana Skomljana. Če je bil časi res nekam čuden, ne dene nič: saj ni, da bi morali vsi po vsakdanjih pravih živeti. Ako je pa bil tudi ne-

II.

Odkrhne veja močna se od dëbla,
Kadär razsaja po vrtéh vihár;
Končän tedäj je mnog tvoj up, vrtár:
Odkrhne veja močna se od dëbla,
Sadú rodila več ne bo nikdär!
Nevihhta ljuta cvet in sad zagrehla —
Odkrhne veja močna se od dëbla.
Kadär razsaja po vrtéh vihár . . .

V naródov borbi slepega razdvoja
Bojník se mnog odtuji dómu čvrst,
Junák postane slab močvirja trst
V naródov borbi slepega razdvoja —
S cvetovi pa sadóv je zamorjéna brst,
Posledice so krúteje od boja:
V naródov borbi slepega razdvoja
Bojník se mnog odtuji dómu čvrst.

III.

V noči plašilne tájnostni temíni
Najlepše zúbelj svetli plamení,
Najmanjša iskra čárobno žarí
V noči plašilne tájnostni temíni.
Ko dahne jutro, mesec obledí,
Zlató se zvezd umakne srebrnini:
V noči plašilne tájnostni temíni
Najlepše zúbelj svetli plamení.

Krepóst najblážja kaže se v nesreči,
Kadär objema dušo ljuti zdvoj.
In prsi stresa nam vihari bój —
Krepóst najblážja kaže se v nesreči;
Ne, ko srce ogreva sreče sòj . . .
V tolažbo svojo pomni, rod trpeči:
Krepóst najblážja kaže se v nesreči,
Kadär objema dušo ljuti zdvoj!

M. O.

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

II.

En hud pogled — srce mrjè,
En trd izrek — srce se strè.

Gregorčič.

Gmenili smo, da je bil Maničin oče hrom. V francoski vojski mu je svinčenka prebila piščal pod kolenom. Rajni stari Koren mu je bil krstni boter. Zato je imel vedno nekako skrb za Tomaža, ki ni imel skoro nobenega svojega človeka. Vrnivši se v vas, narejal je Tomaž vsakojako orodje, katero je za mal denar prodajal vaščanom: košnike, ročnike, cepce, obroče in enake potrebne reči; razven tega je dobival po štiri krajcarje na dan kot pokojnino zaradi ranjene noge. S tem si je toliko opomogel, da se je oženil s siromašno kmečko samico. Rajni

Koren, dober, pošten možak, je imel iz usmiljenja moža skoro brezplačno v svoji bajti. Le semtertje sta mu gostača priskočila pri obilnem delu na pomoč, da je šlo hitreje izpod rôk. No, pa še to ni bilo zastonj; saj sta nosila skoro vsak večer domov ali pšena ali moke ali sočivja in kaj enakega »za poboljšek«. Časi je padla celo kaka šmarna petica od strani v Tomaževo roko; saj je pa tudi lahko in rad dal stari Koren.

Tako se gostaču in njegovi ženi nikdar ni hudo godilo: stradala nista, izpod strehe ju tudi niso podili, delala pa sta oba rada, dokler sta mogla. Pred

letom pa mu je žena umrla, in Tomaž je ostal sam s svojo osemnajstletno hčerjo Manico, ki je že od svojega dvanajstega leta služila v vasi pri Lukanu. Tomaž je imel skoro že sedem križev, ko mu je umrla žena. Kolikor več je bilo let, toliko slabši je bil, le z velikim trudom je mogel naposled laziti okrog. Vendar bi še vse šlo po sreči tudi vdovcu Tomažu, da bi živel še stari Koren; toda par let je že, odkar so ga odnesli za vselej iz ljubljenega doma.

Joža, njegov sin, ki je imel že preje vse v oblasti, bil je sedaj popolnoma sloboden. Ni bilo več skrbnega očeta, ki bi brzdal sina v prirojeni mu vihravosti. Imovit, kakor skoro noben sovaščan, zavedal se je svoje imovine, in, kakor je pri takih ljudeh navada: imel je mnogo, a vedno je menil, da ima še premalo; vsak krajcar mu je šel nerad izpod palca.

Zato ni čudno, da je tako nemilo ob sodil bolnega gostača. Saj sta mu bila on in Mana že davno na poti, le vedel ni, kako bi se ju najlepše odkrižal. Časi je od strani dregal Tomaža, češ, boji se, da se črvojedna bajta na-nj sesede. Starček mu je dobrovoljno izbijal ta strah; prositi pa se ni upal, da bi jo popravil; sam je krpal, kolikor je mogel in utegnil. Bil je pa tudi povsem zadovoljen s tem skromnim kotičkom, saj je izkusil mnogo hudega na svetu; Manica pa tudi ni bila razvajena.

Tako je bilo, a ne več dolgo. Koren, uvidevši, da ga gostača zlepa ne umeta, jel ja je odrivati zgrda. In tako se je ponavljalo to ropotanje in grmenje do onega dné žalnega spomina. . . .

Manica je bila po oni nevihti v silni zadregi. Ko bi bila sama, pustila bi rodno vas in šla na tuje službe iskat; toda skrb za očeta ji je velevala, naj

doma ostane. V Korenovi bajti pa tudi ni mogla več biti. Zato sklene na oni usodni dan trdno, da se umakne.

Še isti večer prepelje očeta v Lukanovo hišo. Lukan, prileten mož, je imel morebiti toliko imetja, kolikor Koren, in, kar je največ, česar bi pri Korenu zaman iskal, imel je plemenito sree. Zato je rad dovolil, da prideta k njemu gostač in njegova hči.

Mati Korénka je stala istega usodnega dné na domačem dvoru ter se tožno ozirala po preplavljenem travniku, ko se prikaže Manica tam na hišnem oglu z jerbasom na glavi.

»No, Manica, kam pa, kam?« vpraša mati ter podprè ledje z obema rokama. »Kdo bi si včeraj ali še danes zjutraj mislil, da nas bo taka zadela! Človek res ne ve, kaj ga čaka.«

»Tako je božja volja,« vzdihne dekle gredoč proti nji.

»Da, božja volja, pa volja tvojega starega. Ali se še ni naležal? Da bi ga« zareži Koren, prav sedaj iz hleva stopivši.

Manica se zgane, da ji pade skoro jerbas z glave. Rudečica jo oblije.

»No, kaj poješ zmerom tisto svojo staro pesem!« razhudi se soproga nad njim. »Pusti vendar uboge ljudi v miru. Ko bi nosil toliko križev, kolikor jih tlači Tomaža, pa bi se tudi ti plazil okoli peči in klop gladil. Le nikar se kar zmerom ne vjedaj! Bog ve, kaj nas še čaka. Bog ima kaj dolgo šibo. Joža, tudi tebi se utegne obrniti, morda še kmalu! No, Manica, kaj pa prenašaš v jerbasu?« nagovori jo, ko je ravno odložila breme na tla.

»Selimo se, mati, selimo!« deje mladenka in si otere s predpasnikom solzne oči.

»Ha, ha!« začuje se zopet očetov krohòt od hleva sèm, »selita se; pa

še! sedaj! No, beračev se človek itak nikoli ne odkriža. Bog te nesi in tvojega starega, da vaju več ne vidim! Saj sta mi že dovolj požrla«, in ježno zapíči vile v tla pa izgine zopet v hlev.

Manica glasno zaplaka.

»Oh, oče, vse vam povrnem, brž ko kaj dobim; le malo potrpite!« jekne in si zakrije obraz z obema rokama. »Moj oče vam ne bodo delali škode; jaz tudi ne. Rajni oče so nam res časi kaj poboljšali, pa so vselej rekli, da le za ‚Bog plačaj‘. Če bo božja volja, pa še to vam povrnem, samo«

»Da, samo . . . samo nikoli ne bodeš« zakriči iz nova kmet in plane pred hlevska vrata. »Molči, deklina! Berači me bodo živili? Kaj si pa še vse domišljujejo! Jaz da bi se moral slednjič še pri beračih potikati! Le hitro pojdi, da te ne vidim!«

Peneč se togote stopi v hlev in jame raztresati svoj gnjev nad ubogo živino.

Korenki sicer ni bilo povsem neznano, kaj se je danes dogajalo na travniku, vendar pa jo je precej neprijetno iznenadila gostačeva selitev, da iz prva ni vedela, kaj bi rekla. Njen gospodinjski ponos pa ni bil malo užaljen zaradi hitrega in odločnega sklepa Maničinega; kar zarudela je od nevolje in se ugriznila v ustnice.

»Mana! tega pa vendar nisem mislila,« deje naposled zamolklo, »da zaradi ene prazne besede tako porasteš. Če te bode vsak nič tako naperil, pa bodeš kaj težko živela na svetu Pa kako se še ponuja, da bode vse plačala glej jo no, glej! Kaj takega si pa res še nisem mislila o tebi. Prazen klas — seveda — se zmerom po koncu nosi.«

Kakor oster meč so zbodle Manico te vjedljive besede v srce. Mati ji je bila doslej še vedno prijazna in dobra,

sedaj pa mora tudi od nje slišati taka očitanja.

Presilna boleost ji ustavi solze, in prav mirno odgovori: »Mati, to se ni zgodilo zaradi ene prazne besede. Ko bi slišali vse, kar sem morala že grenkih použiti, pa bi tudi vi iskali mirnejšega kotička. Čeprav sva revna z očetom, človeka sva pa vendar-le in veva, kaj je trpljenje, bolj, nego marsikdo . . . Bog vam povrni vse, kar ste nama dobrega storili; kolikor bom mogla, pa bom že poskrbela, da dobite nazaj . . .«

»Pusti jo no, Lucija, pusti! naj gre,« oglasi se laskavo oče, silno vesel, da je njega boljša polovica ž njim potegnili. »Saj vidiš, da ji ne prideš do konca.«

»Da, saj sem dejala, prazen klas se vedno po koncu nosi«, pritegne Korenka, zamahne zaničljivo z roko in odide molčé v vežo.

Kakor bi jo bil kdo udaril po glavi, odreveni Mana po teh besedah. Šele čez nekaj časa bolestno zajoka, zadene jerbas na glavo ter proti veži obrnena zakliče: »Bog vam povrni tisočkrat vsem skupaj, kar ste nam dobrega storili; bodeva pa z očetom za vas molila! Bog vas obvaruj!«

Opotekajoč se odide z dvora; iz hleva pa ji udari na uho zaničljiv Korenov posmeh.

Pri Lukanu se je Manici dobro godilo; srečna pa le ni bila, ker ni mogla pozabiti preteklih dnij. Pasla je zopet živino tam gôri za hribom v senožeti, ker je Lukanu pastarica nekaj obolela, dekel pa je imel že dosti. Ko je pred leti gonila tod čredo na pašo, prepevala je kakor gorska Vila, sedaj pa je jokala in tugovala dan za dnem.

Dober teden po oni nevihti pase zopet živino tam gori za gozdom. Tik širne

ledine, okrožene od zelenega bukovja, vije se blatna vozâra in nad njo se dviga strm breg. Tukaj sedi danes Manica, da z vzvišenega kraja pazi na pasočo se čredo. Prinesla je seboj molitveno knjigo, da bi iz nje zajemala utehe potrtemu srcu. A kar ne more se uto-lažiti. Prečita nekaj vrstic, pa zopet prestane ter premišljuje, in debele solze ji jamejo iz nova vreti iz objokanih očíj.

Nova bolest muči danes njeno užaljeno dušo. V nedeljo je šla od prve maše proti domu. Na poti pa je srečala uprav na oglu neke hiše, kjer se cesta zavije, Korenovega Jurija. Tako se ga je ustrašila, da je bila v hipu vsa bleda v lice in je povsila oči. Predno se je zavedela, bil je Jurij že daleč od nje. Nehoté se je ozrla, a ni ga videla več. Vsa zmedena je premišljevala celo pot do doma, kaj si je neki mislil Jurij, ko jo je srečal, a ona ga ni pozdravila. In še danes se ji podé po glavi iste misli, isti mučni dvomi; ne more se jih iznebiti. Časi meni, da je prav storila, ko je šla molčé mimo, a takoj se ji oglaša v srcu očitaje, da ga je s tem užalila. O Juriju je doslej še vedno mislila, da ni tako hud in trd proti njej, kakor so njegovi stariši; in sedaj: »O kaj si more misliti o meni«, govori pastarica sama s seboj, »ko ga niti prijazno pozdravila nisem, kar je vselej tako ljubeznivo sprejel! Izvestno meni, da se srdim na-nj radi očeta in matere. In vendar sem jima takoj odpustila.«

Pa zopet druga sumnja ji je rojila po vroči glavi: »Zakaj pa me ni Jurij naprej pozdravil? S tem bi bil pokazal, da se on ne jezi na-me. In šel je molčé mimo mene! Morda me je hotel pozdraviti, a ker sem gledala v tla, bežal je pred menoj, češ, tudi name je jezna... Oh, ti se motiš, saj ni res; jaz nisem jezna na-te!«

V silni bolesti vikne Manica na ves glas zadnje besede in plane kvišku kakor iz mučnih sanj.

»Hi-hi-hi! Kaj? Jaz se motim? Zakaj in v čem se motim?« zakliče po cesti idoč nekdo, ki ga Manica ni bila opazila. »Čakaj no! Kdo pa si, ki praviš, da nisi jezna? Kdo neki bi se bal tvoje jezice, deklina? Meniš-li, da ta pot ni za vsakega, da smeš le ti tod mozgati in tvoje suhe krave? Pa kdo si vendar, ki tako kričiš, kakor bi bil ves svet tvoj; moram te poznati!« S temi besedami plane pritlikav, priletjen mož po bregu navzgor proti kraju, od koder je zaslišal vsklik.

Manica se zgane, da ji pade knjiga iz rók. Hoče si obrisati solze in zakriti svojo bolest. A v tem prisopiha možiček do nje. Smejé se na vsa usta potegne ji roko z obraza in kriči: »Hi-hi-hi! Manica! gostačeva Manica? Hi-hi-hi, ti si tista, ki pravi, da se jaz motim? Kaj se zdi mladim glavam: jaz, da se motim! Pa sem že lazil po teh puščavah, ko si bila ti še v deveti deželi. Manica, veš! Hodil sem po tej poti tisočkrat ob vsaki uri, po noči in po dnevu, pa se nisem še nikoli zmotil, da bi zašel, tudi takrat ne, ko je bil o polnoči tam-le gôri divji lov, ko so hudobci frčali semtertje, ko so me veše hotele zapeljati. In ti praviš, da se motim? Hi-hi-hi! Pa jezna si tudi! Strašno moraš biti jezna, kar vidi se ti, da si od same jeze jokala. Pa doslej nisem vedel, da zna gostačeva Mana biti tudi jezna. Oh, seveda, saj ženske ste vse ene vrste; vsaka majhna reč vas raztogoti. O, kakšna je moja Jera! Zato jaz pravim, da bodo enkrat h krati vse ženske jezne in takrat bode sodni dan. Hi-hi-hi! Mana, ti pa nisi taka, čeprav praviš, da si jezna. Kaj ne, name pa le nisi jezna?«

Manico je možakova gostobesednost popolno zmotila. Pozabila je na vse premišljevanje, in ko je bilo teh »litanij« konec, ni mogla drugače: odgovorila mu je s prav pristranim smehom.

»Saj pravim, ženske ste vse enake! Še poštenega odgovora ne dobi človek od nje, kadar je treba. Kadar pa jo nihče nič ne vpraša, pa klepetá kakor klepêtec vrhu Krpakovega kozolca. Ko pametno vprašam, pa se mi zareži, kakor kovaške klešče. Sedaj vidim, da bi vam bilo treba v glavi še enega koleščka, kakor mi je pravil rajni mestni pisar — Bog mu daj dobro! — on je že vedel, saj je hodil v črno šolo in je vse vedel, kaj ljudje delajo po svetu. Saj pravim, Bog mu daj večno luč, velikokrat sva ga skupaj pila: časi na moj, časi na njegov račun. Moja Jera pa ga kar ni mogla živega videti. Jaz pa pravim, ko bi bili vsi ljudje taki na svetu, pa bi imeli nebesa tukaj na zemlji. Ker pa niso vsi ljudje taki, kakoršen je bil rajni pisar — saj pravim, Bog mu bodi usmiljen — in jih je več podobnih moji Jeri, potem je pa hudo; pisar je rekel: »živ pekel«. Kaj ne da, Mana, prav je rekel?»

In Mana se je zopet smejala iz vsega grla in ploskala z rokama: »Seveda, Šimen, prav je rekel!« pritrjevala mu je vesela, videč, da se ga je zopet preveč nasrkal. Takoj pa postane navidezno resnoba in vpraša: »Šimen, si-li dosti nalovil za jutri? Petek je. Dobra kupčija bode v mestu.«

»Kaj, dobra kupčija? Kaj pa je še sedaj dobrega na svetu! Saj vidiš, da gre vse narobe. Pa, ti nič ne vidiš: mladi ljudje ste vsi slepi. Z mojo kupčijo ne bode nič. Kdo se neki še posti, da bi maral za moje kráčice? Gospôda obira piške v petek in svetek, mojih kračic ne mara več, kmetom pa se ta

jed nelepa zdi. Saj pravim, vse gre nazaj. Pa še teh živalic je vedno manj pri potoku; ne vem, ali so me neki spoznale, da so odromale drugam. Časi je njih godba tako lepo donela tje čez našo vas od mraka do dné, da jih je bilo veselje poslušati, sedaj pa je vse potihnilo. Saj pravim, vse gre nazaj. Zato pa grem jaz rajši naprej. Bog ti daj dobro, Mana, pa nikar več ne reci, da se motim; ve ženske se motite, ve, pa še druge večkrat premotite. Pa nikar se ne jezi; jeza škoduje, pravijo. Jaz pa ne verjamem; ko bi res kaj jeza škodovala, morala bi moja Jera že davno črve pasti, in vendar še vedno travo tlači in mene ošteva, kadar nima drugega opravila No, kravice, le dobro se pasite, Maroga, kaj me gledaš, le muli travo, da se nekoliko popraviš, saj si itak suha kakor deska«

Tako mrmrajoč sam seboj se izgubi možiček v hosti, Mana pa se smeja za njim, kakor bi hotela sedaj vse s smehom poravnati, kar je v preteklih dneh zamudila. Žalne misli se je ne morejo več polastiti s prejšnjo silo; zadovoljna žene zvečer čredo na dom.

III.

Ptič'ce pojó, rož'ce cvetó —
Moj'ga veselja nazaj več ne bo.

Narodna pesem.

Pri Korenu je bilo nekaj dnij sèm vse narobe. Mučna tišina je zavládala med družino. Távali so okoli, kakor bi bili drug na drugega jezni; in vendar, ako bi vprašal tega ali onega, zakaj vse to, ne vedel bi menda nihče, razven Jurija, pravega odgovora.

Joža Koren je bil od zadnje nevihte silno razburjen in nasajen; niti Lucija, ki se mu je oni dan tako prikupila,

ko je Manico oštela, ni ga smela mnogo ogovarjati. Robántil je po dvorišču semtertje, pregledaval in preiskaval vse kotičke in shrambe — in vendar ni vedel zakaj. Nevidna moč ga je gonila iz kraja v kraj, srce mu ni dalo pokoja. V par dneh je bilo prevrženo vse orodje, naj je bilo preje urejeno ali ne. Kose, vile, grablje, cepce in vsako najmanjšo stvar je pretaknil. In da bi se vse to mirno zgodilo! A Koren je razgrajal ter kričal za vsako marnjo tako, da so se sosedje spogledovali in se popraševali, je-li Joža ob pamet.

Posli so se ga ogibali, kolikor so se mogli, da ni brusil vedno nad njimi svojega jezika. A na enega pa je moral vendar-le izliti svoj srd: ker se mu ljudje niso dali, izbral si je pa ubogo živino. Liski je bilo nekaj dolg čas v hlevu in je z mukanjem hotela povedati, da si želi slobode. Očetu pa je bilo to odveč. Pred vrati sname s stene bič, pa hajdi nad nadležno kravo. Strašen ropot in polom nastane. Tovarišicam se smili uboga Liska, in vse začno tuliti, Koren pa kar povprek, — kjer pade, je dobro. Uboga živina hoče zdivjati. Naposled se oglasi še konja, in sedaj, seveda, občutita tudi ta dva grenkôbo očetovega biča.

»Ali si človek, ali si živina? Ali misliš vso žival pobiti? Za božjo voljo!« zakriči Lucija v hlev planivši in v hipu iztrga možu bič iz roke ter ga zvije, da sta takoj dva konca.

Celó ženi bi se morda ne godilo dobro, da nista skočila takoj za njo tudi Andrej, varovat svoje konje, in kravja dekla Micka, branit uboge svoje varovanke,

»Kakšno pa bo mleko, ko tako delate s kravami!« ihti dekla na glas in stopi med krave, da jih nekoliko umiri.

Uboge trpinke jo takoj spoznajo in vse jo tožno pogledajo, kakor bi hotele prositi: »Vsaj ti nas brani! Saj ne vemo, zakaj smo tepene!« In usmiljeni dekli se uderó še obilnejše solze po licih.

Osramočen se pobere Koren iz hleva ter krene naravnost v bližnjo krêmo hladit svojo kipečo jezo. Korenka pa gré v hišo in žalostno zajoče.

Zvečer pa naznanita hlapec in dekla materi, da pojdetata proč, češ, tu se je začel zdaj živ pekel: »človek ničesar več prav ne stori in za plačilo mora še na vsak korak grenke požirati ter poslušati kletev in zabavljanje. Gospodinja vendar še potolaži uporna posla, češ, saj bo kmalu drugače. To bi bila prevelika sramota za hišo, ako bi šla dva objednem proč. Obljubi jima, da kupi na prvem semnju Micki zavratni robec in Andreju nove hlače; tako sta bila zopet dobra.

Reza, kuhinjska dekla, pa je pravila Micki, da je videla zvečer, ko si je mati v kuhinji za vrati skrivaj oči otirala in precej glasno vzdihnila: »Oh, zakaj smo jih zapodili! Ako bi še ostala, pa bi sedaj ne bilo tako!«

O Juriju je povedal Andrej Rezi, da je v petih dneh le štiri besede slišal iz njegovih ust, s starim pa in z materjo, kolikor on vé, ni še črhnil niti jedne. Dekla se je poredno nasmejala ter si mislila: »Gostačeva je, pa vendar tako zmedo dela — pri Korenovih! Bog vé, kaj še pride?« In skoro zavidala je Manici.

In res je bil mladi Koren ves drugačen. Po cele dneve je preležal v slami gori na svislih, še v hišo ga skoro niso mogli spraviti k večerji ali h kosilu. Kak kos kruha si je odrezal in nekaj krhljev in suhih hrušek je vzel v kašči, pa je imel dosti za cel dan (Dalje.)

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

(Dalje.)

Mnogo je trpela njegova duša od tistega dné sém; koliko ljutih bojov je prestala! V srcu se je borila krepost s strastjo, in nobena se ni hotela umakniti. Ljubil je očeta, ljubil mater z vso sinovsko ljubeznijo — in kaj bi ju ne, saj sta mu jo vračala iz celega srca. Sedaj pa . . .!

Bil je priča vseh očetovih krutih činov: na senožeti, na dvoru, v hlevu in drugod. Ko je Manica jemala od Korenovih slovo, stal je on v podstrešju in vse slišal. Z viška bi planil na tla ter se potegnil za čast uboge deklice, da se ni vse tako hitro zvršilo. Čul je i udarce po konjih; sam bi raji trpel, le da bi otel nedolžno žival. Zato se mu je porajal v prsih besneč vihar, ki je rjul in tulil ter se ni dal umiriti: ugašala je ljubezen do očeta, ledenela, oj, preje tako gorka ljubezen do — matere!

Do onega časa Jurij nikdar ni razmišljal o kaki posebni stvari, saj je bil še mlad, in mladost ne misli čez danes in jutri; za drugo naj skrbé tisti, ki so za to. Mirno in zadovoljno je živel na domu od mladih dnij; rajni blagi stari oče mu je bil vir vsega znanja, vse izkušnje. V svet še ni stopil nikdar, in ako bi stopil, privedlo bi ga gotovo domotožje v kratkem nazaj, v naročje ljubih starišev. Ozko svoje obzorje pa si je v čvrsti mladostni domišljiji tem lepše sam oslikal z najživejšimi barvami. Sanjal je, rekel bi, prijetne sanje do one nevihte. Sedaj pa se mu je v par urah zasukal ves svet; dvignila se je meglica, v kateri se je zibal v sladki nezavesti, padla je zavesa, ki mu je

zastirala oči — odprl se mu je pogled v svet. In neizkušeni mladenič, ki je zrl doslej le njegovo solnčno stran, zagledal je hipoma i njegovo senco, tema ga je obdala. Izginil je sen, srce pa je ostalo prazno, še več, spoznanje mu je zasekalo bridko rano. Zato tako krvaví, zato se ne dá zaceliti.

Oj, ubogo srce! Polno ljubezni, polno verne zvestobe, sedaj pa — oropano vsega!

Ogrevala je sicer od zibeli sém mladega Jurija goreča ljubezen do roditeljev, toda srečen le ni bil povsem: bratov ni imel nì sester, s katerimi bi se igral, katerim bi razodeval čustva otroškega srca. Naravno je torej, da sta si bila z nekoliko mlajšo gostačevo hčerko kakor brat in sestra. Sama nista vedela tega, a bilo je tako, in roditelji obeh so bili veseli. Katera kruta moč bi mogla razrušiti tesno to vez nedolžne ljubezni? In vendar, tista kruta moč je bila roka — očetova, roka dobrotnikova!

Niti Jurij niti Manica si nista še zmisllila, kaj in kako je, kaj in kako bode? Bilo je tako, ker je bilo. A prišlo je ločenje, in v tem trenutku je bilo vse jasno. Sedaj šele premišljuje Jurij, zakaj in kako je to prišlo. Srce mu je uverjeno, da sta krivično sodila oče in mati, krivično tudi obsodila uboštvo, — ker je uboštvo. Ta grenka zavest mori sinovsko ljubezen ter jači ljubezen do trpeče nedolžnosti.

Po nedelji pa je bilo Juriju še huje. Sumnja mu je kakor nenasitljiv črv razjedala srce, vrivala se mu je misel: »Tudi nad njo si se varal, tudi ona ni boljša, nego so drugi!« in ni se je

mogel oprostiti. — »Toliko trpiš zaradi nje,« dražil ga je neki notranji glas, »pa ti niti prijaznega pogleda, niti pozdrava ne privošči!« In skoro bi se izpremenila ljubezen v strastno jezo — v sovražstvo; a vendar ne . . . Zmagovalo je prejšnje prepričanje in zmagalo je: srce ni moglo drugače.

Tako je bilo! Jurij je premišljeval svoj stan, kakor še ne vse svoje žive dni; s strahom je zrl v bodočnost, ni mu obetala sreče. Kakor megla je lazil po dvorišču, a najraje je bil še vedno gôri pod streho.

Ležeč zopet v slami, kakor v omotici, začuje pod oknom trdo očetovo govorico, ki kara Andreja. Pa kar neče se mu poleči srd: sedaj bolj tiho, sedaj glasneje zabobni mrmranje pred hišo, kakor bi burja bučala po drevju.

Naenkrat pa zagrci od vozare čez senožet sëm hripav glas:

En starček je bil,
Je vince rad pil,
En glažek je spraznil,
Pa je druž'ga nalil.

Komaj oddoni to malo melodično petje, oglasi se kakor odmev gôri nekje v zraku — na češnji — tanek glas iz otroškega grla ter zakroži živahno z istim napevom:

En Šimen je bil,
Je žabe lovil,
Nobene ni dobil,
Pred seboj jih je podil.

Šimen — ker uprav ta je bil oni pevec — ostrmi, in korak se mu ustavi; vleče na uho, od kod ta glas. Predno odzveni zadnji zvok, stoji že pod češnjo ter hoče pogledati kvišku.

»Kateri vrag pa je tu gôri, da se upa norce briti s poštenim človekom?« zadira se ter teka okoli debela, kje bi mogel lože kaj zazreti. Klobuk mu pade z razmršene glave, in, ne da bi

se zato kaj zmenil, opoteka se še dalje na okoli; kolena se mu šibé, korak mu je vedno bolj nestalen: revež se je bil s pijačo preobložil. Še enkrat nagne nazaj glavo, napne oči, češ, sedaj ali pa nikoli, a v tem hipu zgubi ravnotežje in prav trdo se posadi na ogoljeno zemljo, da boleстно zajeeči.

Z drevesa pa se oglasi dobrovoljen nasmeh.

»Kateri čuk neki čepi na veji? Moram pa ga dobiti v pest . . . magári . . .« huduje se možiček, pobirajoč skromno svoje telo od tál. »Ali so se veverice ali sove peti naučile? Primaruha, doli mora, če ga le sam vrag nima gôri priklenenega!« In Šimen se togotno zaleti v češnjo ter jo trese in maje od vseh strani, kakor bi jo hotel s koren timer izruvat.

Mali páglavec tam gôri pa se čvrsto drži debela ter kiha od samega veselja. Za plačilo za tolik trud pa spušča nanj češnjeve peške, da ga še bolj razsrdi.

Debele potne kaplje padajo možu raz čelo, sape ima toliko, da bi mogel napolniti ž njo tri kovaške mehove, a vse zaman; le kaka češnja cepne na tla.

Še enkrat poskusi. Pet korakov stopi nazaj, pomane si roke, potem pa se zviškoma zaleti v deblo. Pa, oh! Mož menda ni prav meril, ali pa so ga noge zanesle: po strani je rinil v drevo tako neusmiljeno, da je telebnil poleg njega na zobe, kolikor je bil dolg in širok. Kar sapo mu je zaprlo za par trenutkov.

Močan krohot se začuje od Korenove hiše sëm.

»Šimen, kaj pa misliš? Vse češnje mi boš otresel. — Pa še ubij se mi, da bom imel sitnosti s teboj«, reži se Koren iz daleka ter se tolče ob kolena. »Pusti, pusti! Nebeška ptičica te je slišala, pa se ti je oglasila«.

»Ka-aj? Nebeška ptičica?« zateguje Šimen, komaj sopihajoč, »če pa so take nebeške ptičice, potem pa si ne želim nikoli med nje priti.«

Počasi pobere klobuk, pritisne ga na glavo, da mu jo zakrije skoro do nosu, potem pa krene k svojemu znanecu.

»Saj pravim, vse gre nazaj!« togoti se možiček, in žgana pijača ga potisne rakovo pot. »Časi smo imeli še kaj spoštovanja do starih, poštenih ljudi, sedaj pa vsak paglavce misli, da nas sme imeti za norca. Saj pravim, sedaj bi bilo treba par takih medvedov, kakoršna sta prišla na pomoč Elizeju v starem testamentu. Saj človek nikjer ni varen paglavcev. Glej, ravno včeraj sem šel po opravih tje čez Lukanovo senožet, pa — vidiš spaka! — še tam, kjer ni žive duše, ne pusté me v miru. Tista gostačeva je po vsi sili hotela, da se jaz motim; kar kričala je. In danes, ko sem v mestu prodajal lepe kráčice za postno juho — ti ne veš, kako lahko sem jih razpečal, vse jih je hvalilo — saj pravim, pa so me iztaknili tisti poredni šolarji na cesti. Predno sem se ozrl, pa jih je bilo že toliko na okrog, da skoro naprej nisem mogel. Pa kaj so počeli! Ne vem, ali se takih rečij v šolah učé? S prsti so migali . . . tako-le . . . kakor žabice plavajo. Paglavci, norčujejo se, jedó jih pa le radi! Kaj meniš, Joža, ali ne bi jezilo to pametnega človeka? Vsak otrok bi se že vjedal. Tega pa ne bom pustil, primaruha, da ne!«

In Šimen udari junaško s peto ob tla.

»Prav govoriš, Šimen!« pritrjuje mu Koren ter stopi par korakov bliže, »tudi jaz sem takih mislij. Našim mladim pustimo preveč peroti rasti; pristriči jih bode treba, kakor goskam. Tako so svojeglavni . . . in vsi so enaki, kakor krajcarji, nobeden ni nič boljši . . .

Glej ga, kakšen je moj Jurij! . . . Kar čez noč mu je tako prišlo, in sam ne vem, zakaj . . . Kaj, če mu je tvoja Jera kaj »naredila« tedaj, ko je pred tisto nevihto kozelce po travniku prekučavala . . . Jaz bi ne rekel dvakrat . . . Če je le kaka čarovnica na svetu, tvoja babnica je gotovo med njimi . . . Tak je nekaj dnij sèm, da . . . Nobena pametna beseda se ga ne prime . . .«

»Saj pravim, da je tako«, kima Šimen. »Pa, . . . pa . . . Joža, čarovnica pa le ni moja Jera. Huda je res kakor sam zlodej . . . čarovnica pa ni; tega pa ne pustim, da bi tako govoril o moji stari, čeprav si Koren. Joža, ako bi bila ona čarovnica, gotovo bi me vzela kdaj s seboj na Klek. In vendar me doslej še ni!« In žabar se je posiljeno nasmehnil.

Korenu je Šimen jako dobro došel. Dobil je vsaj enega po svoji volji, s katerim je mogel zopet katero ziniti. Zato se je nekoliko bal, da bi si tudi s tem prišla navskriž, in zadovoljno je dejal: »No, pustiva take neumnosti, pa pojdi raji, da ga nekoliko potegneva; saj vidim, da ti je treba zopet dušo privezati.«

»Tako je prav, Joža, tako!« prilizne se sladko možiček, ki ga je itak že komaj nosil. »Tako lepo zemljo imaš, Koren, tako lepa pohištva! V celi fari ti ga ni para. Le škoda, da nisi župan!«

In šla sta v klet k pipi.

Jurij, gôri pod streho, se je takoj na prvi ropot primaknil k oknu ter vse slišal. Zvedel je tudi nekaj o Manici; a vse to mu je bilo toli skrivnostno, da si ni mogel iztolmačiti. Vendar pa je bil trdno prepričan, da Manica na žabarja niti mislila ni, ko je viknila iste besede.

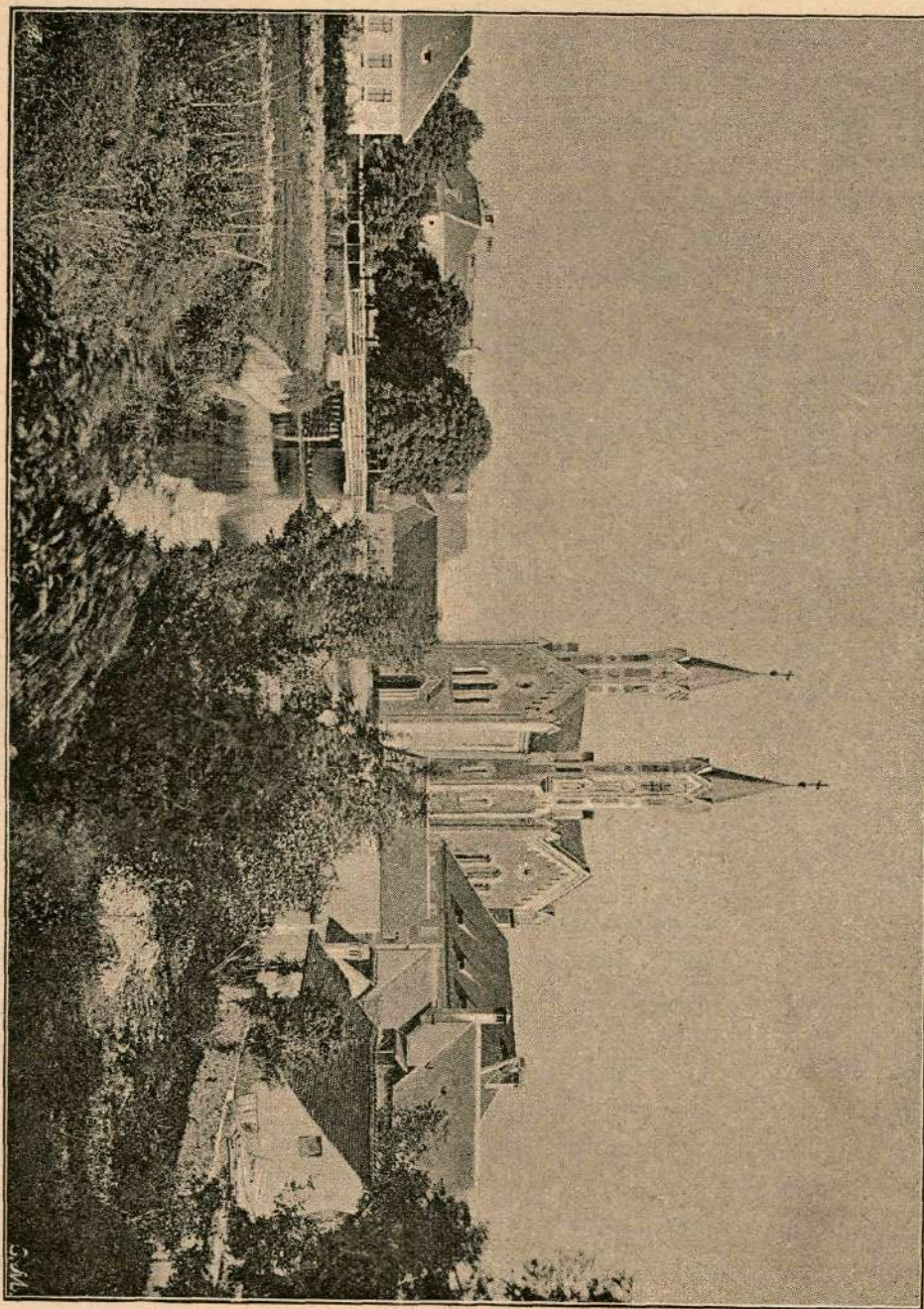
»Rekla je, da se moti«, premišljuje Jurij. »A kdo se moti? Šimen gotovo ne! Prepametno je dekle, da bi se ž

njim zgovarjalo, še manj, da bi ga dražilo. Da se jaz motim? A kako bi se motil, saj sam ne vem, kaj mislim? Ali se ona moti — nad menoj?»

Mladenič si otere čelo, kakor bi si hotel siloma prepoditi vse mučne dvome, izbrisati vse žalne spomine.

Utrujen leže v seno in zaspi.

Trnovo v Ljubljani.
Po fotografiji.

Koren in žabar pa sta se poleg soda izvrstno zabavala. Šimen je kadil z jezikom svojemu dobrotniku, da ga je popolno omamil, Joža pa mu je ne-

utrudno škropil ter zalival njemu in sebi. Natakala sta kozarček za kozarčkom, pila, ter seveda tudi izpila. Prav po bratovsko sta delala; ves svet

ni imel tedaj srečnejših in odkritosrčnejših prijateljev. Zato pa je mati Korenka bridko naletela, ko je hotela razdružiti ljubeznivo dvojico.

»Muhi pijani!« pozdravila ja je, pomolivši glavo skozi vrata v klet. »Ali še ne bo konca? Kar kozarce vama zbijem!«

»Ka-aj? Ti mi boš branila?« zareži Koren. »Kdo je gospodar?« In srdito udari z nogo ob tla, da žena plaho odmakne glavo in odide.

Joža pa grmi še nekaj časa, da je celó njegovemu prijatelju tesno pri srcu. Dobra volja je zapustila oba: Šimen si je morda domislil, da utegne i on slišati doma tak pozdrav, ako ne kaj hujšega, in takoj se mu je mudilo domov.

Široka je bila veža v Korenovi hiši, a vinskima bratcema je bila danes še pretesna. Drgnila sta se sedaj ob tej, sedaj ob oni steni, kakor bi jih hotela razmakniti.

Pomračilo se je že, ko je prestopil Šimen prag domače bajte. Ni še zaprl vrát za seboj, in že se je vsula nanj cela kopa neprijaznih pozdravov iz Jerinih ust, ki je tam gôri v zapečku sedela in kislo repo natepávala.

»No, klada gnjila!« zakriči žena, ko mož, opotekaje se, lopne na klop, da jo skoro potre. »Še klop mi poderi! Seveda, saj za drugega nisi na svetu, nego da škodo delaš.«

»Jera!« vzdihne Šimen leno, »danes imaš pa gotovo silno kislo repo, da si tako kislá. Pa bi si pristavila krompirja v oblicah!«

»Ti, mrcina, ti!« zajeclja jezno ženska. »Zdaj se pa še norčuj z menoj. Celi dan se potim, zvečer pa naj imam še zabavljanje za plačilo!« — In v tem hipu prifrči izza peči žlica Šimnu v naročje.

»Tako je prav, Jera«, nasmeje se dobrovoljno, »le še skledico mi daj, pa bo vse dobro!«

To je bilo pa Jeri popolno odveč: kar s peči bi planila, ako bi ne bilo gôri tako prijetno. Dočim ljubezniva soproga ropota in zdeluje pohlevnega moža, nasloni se ta s komolcem ob mizo in tiho posluša. Široko se mu zazdeha, češ, da je že sit te pridige, potem pa oblastno podrsa po tleh z močno okovanim podplatom, da bi ne-utrudna svarilka tudi njemu pustila par besed.

»Jera!« oglasi se zategneno in pogleda po strani na peč. A Jera je danes gluha in ropoče dalje.

»Jera!« zakliče iz nova glasneje in z važnim poudarkom; toda zopet zaman.

»Jera! Ali me slišiš?« zahršči še jedenkrat. Šele sedaj se mu odzove glas iz kota nenavadno ljubeznivo: »No, Šimen, kaj pa je?«

Mož je zadel pravo struno, da je utešil gibčni jezik hudi ženi in se oprostil neusahljivih zabavljic. Jera je bila itak zvedava, kakor vse Evine hčere; sedaj pa, ko jo je pohlevni soprog celó trikrat poklical, in sicer vedno živahneje, bila je uverjena, da bode zvedela nekaj posebnega.

»I no, torej vrzi iz ust, kar misliš, da se ne zadaviš!« opomni žena nestrpljivo, ter se nagne naprej, da ji ne uide kaka besedica.

»No, sedaj se pa še norčuj z menoj! Sama za-se skrbi, da se ne zadaviš nad tisto kislico; za-me ni nevarnosti, saj nimam ničesar, da bi vtaknil v usta«, nagaja žabar.

»Šimen«, mirí ga soproga skoro s prosečim glasom, »saj nisem tako hudo mislila. Za-te imam pa tudi še med stéjami nekaj, da prigrizneš. Samo povej, kar misliš!«

»Saj ni nič takega«, tolaži jo. »Tista gostačeva ...«

»Mana? No, kaj je ž njo, Šimen?« prekine mu žena vsa razvneto govor. »Kaj je z Mano? Je pa že zopet...«

»O tebi eno pametno in resnično uganila«, dostavi hitro soprog in se namuzne.

Jera se je jeze vgriznila v ustnice in strašno bi se znosila radi te drzovitosti, da ji ni zvedavost zaklepala ust.

»Šimen, povej vendar, kar misliš«, prosi še enkrat navidezno mirna. »Ali pa vsaj molči, da me ne jeziš. Toda večerje ti ne dam...«

»I no, saj pravim«, odkriva počasi možak svojo skrivnost, zadovoljen, da je tako dobro spokoril žensko radovednost, pa tudi boječ se za večerjo: »Tam gôri v senožeti je Manica pasla krave. Ko sem šel tam mimo, pa je zakričala na glas: 'Ti se motiš!' Jaz sem planil tje k nji in ji pošteno povedal, kdo se moti. Saj pravim, otroci so vsi neumni. In vsa objokana je bila, — kar sram je je bilo.«

Šimen je vedel, da je Jera gostačevi hčeri silno gorka. Zato je porabil ta slučaj kot ščit proti pikrim puščicam, ki so vanj letele. In dobro je pogodil. Vse misli v Jerini glavi so se zasukale proti Manici; tako je bila prijetno presenečena, da v hipu ni vedela, kaj bi rekla. Molčé je obsedela, ko je bilo konec pripovedi, kakor bi želela še kaj takega. Šele čez nekaj časa plane izza peči in prižigaje trsko vsa zamisljena zamrmra: »Pa večerjo prinesem!«

Ko je zaprla vrata za seboj, nasmehnil se je Šimen, potegnil nehoté z dlanjo po mizi in siknil: »Njo pa

ima v želodcu, še bolj kakor mene. Pa je vendar pošteno dekle!« In skoro mu je bilo žal, da je to povedal.

Jera pa se je sukala pred ognjiščem semtertje in sama ni vedela, po kaj je prišla. »Jezna je, aha; jokala je... hm-hm...« godrnja sama s seboj na pol tiho ter prestavlja kuhinjsko orodje. Naposled odrine pokrov od peči in vzame iz nje možu namenjen lonček. Iz sklednika pa sname najlepšo skledico, da v nji ponudi tečno pičo.

Vrnivši se v hišo, postavi molčé luč na mizo in skledo poleg nje. Sama pa sede na drugi vogel k mizi ter si menca suhe komolce in zadovoljno pogleduje moža, da mu gre večerja tako v slast.

»Vidiš, Šimen, kako skrbim za-te!« pretrga mučni molk in si vije predpasnik okoli roke. »Le vesel bodi, da me imaš!«

»Saj sem vesel zmerom«, pohvali se mož junaško, »časi še preveč, kakor mi ti vselej v uho poveš.«

»I no, pa jaz nikoli tako hudo ne mislim«, tolaži zopet ženka, »če ti rečem to in to. Hvala Bogu, da nimaš več tistega sleparja mestnega!«

»I no, Jera, le vesela bodi, da me imaš. Glej, zopet sem ti prinesel osem grošev za kračice«, dostavi soprog, da bi rešil svojo čast; a časti svojega bivšega prijatelja ni hotel braniti, boječ se, da zaneti z nova prepir.

In Jera je z veseljem pobrala z mize okroglih osem grošev. Zaspati pa to noč dolgo ni mogla, ker ji je Maničin jok vedno donel po ušesih, in je morala o tem še mnogo razmišljati.

(Dalje).

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

IV.

Vse tukaj ne more tak' biti,
Ko človek človeku želi.

Slomšek.

Nekaj dnij potem so pri Korenovih želi pšenico. Šest srpov je naklepal Joža prejšnji dan, da bi tem bolje rezali zlato-rumeno žito. Korenka je najela zopet Jero in Barbo ter še dve drugi ženici, da bi z domačima deklama vred tem hitreje pobile šibeče se bilje.

To so bile urne tisti dan Korenove žanjice! Vsaka je hotela biti »najnaprej«. A še nekaj posebnega je bilo danes! Jera si je priborila s svojo žilavostjo prvaštvo med vsemi. Vedno je bila nekaj korakov pred tovarišicami, pred Rezo. To pa se je zdelo jako za malo veliki dekli, katera se je zavedala svoje kuhinjske oblasti jako dobro in je to svoje prvaštvo razširila dosledno iz kuhinje na polje.

»Da bi me pa ta suha, stara babnica vgnala v kozji rog; tega pa še ne pustim, za cel svet ne!« mislila si je Reza in zavidljivo škilila za svojo tekmovalko, ki se je sukala sem in tje, kakor bi šlo za stavo.

In velika dekla je vihtela svoj bridki srp, kakor bi hotela z enim mahljejem dožeti tje do drugega konca dolge njive. Niti brusiti ni utegnila, dasi je srp že bolj lomil nego rezal. Sopiha je, kakor bi preletela devet farâ, in debele potne kaplje so ji curljale z razbeljenega čela — a vse zaman: Jera je še vedno prva; da, celo vedno večji presledek je med njima.

Barbi pa se je zdelo to jako nespametno, in najbrže tudi ostalim žanjicam;

a vse so previdno molčale in se drvile naprej. Póstarna ženica je uvidela, da ni kos mladim tekmovalkam, zato je jela prižinjati bolj zložno, češ, počasi se tudi daleč pride. Njena soseda jo je slišala često, kako nevoljno je mrmrala, in vedela je tudi, kaj ji ni všeč, a reči ni hotela ni bev ni mev.

Slednjič pa se vendar začuje od zadej Barbin glas z jako pikrim povdarkom: »No, danes smo pa pridne! Tako dravimo naprej, kakor bi kdo žgal za nami«.

In vsem je ustregla Barba s svojo grajalno hvalo, ker vse, razven Jere, so zavnale kvišku svoje hrbte in hotele h krati nekaj dostaviti.

Micka je imela besedo že na koncu jezika, zato pa jo je brž lahno smeje se izustila: »Barba, ne za nami, temveč pred nami žge nekdo, da se kar iskre delajo. Zato pa ne moremo naprej, ker se nam preveč blišči«.

»Prav imaš, Micka«, pritrja Reza, »jaz tudi tako mislim, hihi, pred nami žge, pred nami . . .«

»Moj srp je danes tak, da kar ne reže, in vendar ga zmerom brusim«, toži zopet Barba, hoteč nekoliko opravičiti svojo počasnost.

»Kakšen mora biti potem še-le Jerin!« meni ena najemnic.

»Tak, da bi ga lahko na Klek jahala«, zbode velika dekla in maščevalno poškili tje pred-se, je li je Jera slišala. A ta se ne zmeni; žanjice pa se glasno nasmejó.

»Tak pa menda le še ni!« dvomi kravja dekla Micka, in vidi se ji, da ne misli tako, kakor govori.

»Zakaj ne?« vpraša Reza. »Ako metle jaha, zakaj pa bi srpa ne? Saj čarovnice znajo vse! Ali misliš, da bi mogla Jera danes tako urna biti, če ne bi bila sinoči na Kleku?«

In zadovoljno žanje dekla dalje, češ, sedaj sem jo pa plačala.

Barba brusi med tem svoj oškrban srp, pa zmajuje z glavo in rahlo pokara: »Reza, Reza! Preveč govoriš! Ne smeš tako hitro in tako hudo obsojati ljudij. Ako se bomo tukaj na tem svetu tako težko drug drugega gledali, za božjo voljo, kaj pa bo potem, ko smrt pride po nas! Ali boš morebiti zaradi tega pokazala hrbet svetemu Petru pri nebeškem pragu, ako boš Jero gori zagledala? Oh, kako hudo je sedaj na svetu! Ko smo bile me mlade, pa nismo bile take!«

»Ovbe, no«, odreže se nevoljno dekla. »Kaj pa smo takega storile, da nas kar v pekel podiš? Tako nedolžne pa gotovo tudi niste bile vse kakor angeljčki, ko ste bile mlade. Zale ste hotele biti, pa možile bi se bile rade, ako bi vas bil kdo hotel, pa dolge jezike ste imele, kakor jih imate še sedaj. Barba, saj dobro vemo, da nas je vse, tudi tebe, pohujšala Adamova žena!«

In mlajše žanjice so s tajnim smehom pritrdile odkritim besedam svoje zagovornice. Ziniti pa si nobena ni drznila: vse so žele dalje, in vsaka si je mislila svojo.

Mučna tišina zavлада.

Barbi pa je hudo, da je tako razkačila Rezo, in skoro proseče se čez nekaj časa oglasi: »I no, Reza, saj nisem tako hudo mislila! Hotela sem le nekoliko posvariti, pa je takoj ogenj v strehi. No, pa nikar ne bodi zato jezna!«

»Oh, Barba, še neslana mi ne bodi!« odreže se dekla. »Ko bi bila vsaka taka marnja vredna jeze, potem bi ne imela mnogo prijetnih ur na svetu... Saj nam že itak ne cvetó same rožice ne tukaj, ne tam, zraven pa moramo še take slišati. Kaj, da bi človek ne bil nevoljen?«

In zopet je nastal molk.

Cel današnji dan bi se morda pokvaril marljivim žanjicam, ako ne bi jih rešil iz tega mučnega stanja Andrej, ki je prišel z vozom po snopje. Tako veselo je prižvižgal sèm po strnišču, da bi vsakdo mislil, pod solncem ga ni zadovoljnejšega, nego je on.

»Reza, ali te ni sram?« nagaja že iz dalje, »vélika dekla si pri Korenu, pa te staro babšè vžene«.

A odgovora ne dobi na to pušico.

»Danes ste pa menda vse babnice gluhe«, izziva jih zopet, opazivši, da med njimi ni vse tako redno in mirno, kakor bi moralo biti.

Voz se ustavi.

Andreja se polasti zvedavost, zakaj danes sicer tako gibčni jeziki nenavadno mirujejo. Smeje se sname z ročice na vozu pletenico, v kateri je pripeljal ženam dopoldanjo málico.

»No, tukaj sem vam prinesel zdravilo, s katerim se zavozljani jeziki razvezujejo in zamrznjeni tajajo. Katera ga je najbolj potrebna?« pobara jih navidezno resen.

Vse molčé in navlašč še hitreje žanjejo, kakor bi bile gluhe in slepe. Vsaka se sramuje prijeti pletenico.

»Menite li, da bom čakal na vašo milost?« zamrmra hlapec in komaj zatré v sebi smeh. »Vzemi mi hitro ena iz roke, sicer vržem na tla!«

»Ker druga noče, bodem pa jaz!« ponudi se Barba nekako s strahom, vedoč, da je posegla v pravice vélike dekle.

»Tako je prav, Barba«, pohvali jo Andrej, »ti si še poštena; vse druge pa so že pregosposke. Čudno, da hočejo sploh še srp sukati!«

Barba drži sramožljivo málíco v roki in ne vé, kaj bi počela. »No, dekleta, sedaj pa le vkupe!« vabi jih k sebi.

»Barba, pametna bodi, pa sama začni; pravijo, da z jedjo ni treba siliti nikogar«, svetuje hlapec.

V tem pa vendar ena žanjica za drugo odloži srp, zaveže povreslo zadnjemu snopu ter ga prinese, da sede nanj. Vse že sedé v krogu, le Jere še čakajo.

»Jera, me že jemo!« povabi jo Barba po domače, dasi je bila málíca še ne-načeta. A povabljenka se ne zmeni.

»Le čakaj! Vse ti bomo snedle«, opozori jo Reza, toda zopet zaman.

»Andrej, ti jo pokliči«, veli Micka, »pa vprašaj jo, kaj ji je danes, da se tako kremži kakor sedem hudih vremen. Glej, vse nas je zad pustila! Niti besedice ne moremo izviti iz nje. Pravijo, da je bila sinoči na Kleku...«

In vsa družba se skrivaj namuzne; še celo starikavo Barbo smeh posili.

Andrej pa se splazi tiho Jeri za hrbet in, prišedši prav tje do nje, poskoči in zakriči na vse grlo: »Jera, ali si gluha?«

»Ojoj! Jejminasta!« vikne ženica, vrže srp od sebe ter vsa splášena odskoči v stran.

»Málíco sem prinesel! Slišiš? Vse ti bodo snedle!« opominja jo hlapec, da bi mu preveč ne zamerila te slabe šale.

»Kaj ti v glavo pade, da me tako strašiš?« kara ga Jera skoro brez jeze. »Še danes ti bom odstrigla lás, da se ž njimi pokadim! Vsa se tresem, tako si me opláčil.«

»No, lás ti bom že dal«, tolaži jo Andrej, »pa pojdi tje, da ti vino treslico umiri.«

In Jera, videč, da je že zadnja, sluša ga rada. Pricehtë snop ter sede na-nj. Zamudila ni nič, ker šele sedaj začne krožiti kozarec na okoli. Reza nataka po pravu, katero imajo vélike deklet, odkar svet pomni. In glej, kolika milost! Prvega kozarca ne izprazni sama, kakor veli pravilo, temveč ga ponudi svoji današnji tekmovalki in zmagovalki.

»No, Jera, pa ti začni, da te strah mine«, napije dekla po domače. »Ta Andrej je ves muhast; ne smeš mu zameriti, saj ga poznaš.«

In odlikovani žanjici se je Reza neizrečeno prikupila s tem činom. Tovaršice pa so se smejale z Andrejem vred, vedoč, kako bridko se je njih vodníca zmaščevala.

Mnogoizkušena Barba pa je tudi dobro vedela, zakaj je Reza Andreja opravičila. Od strani je premotruje pogledala na okrog in si mislila svojo.

Ko je Jera pila v dolgih požirkih, režala se je tudi dvorljiva točajka na vsa usta, češ, »obema sem jo vrnila«. Osrečena žena pa se je oblizovala in hvalila vino kot najbolje zdravilo za vsako bolezen.

»Vidiš, Jera«, potrjuje jo Andrej v teh nazorih, »za vsako bolezen je ta božja kapljica. Sama praviš tako in prav imaš. Zakaj torej vedno grajaš moža, ako rad vživa to zdravilo? Le čakaj, prvič ko prideva vkupe, povem mu, kaj si rekla, in da ga tudi ti rada srkaš, samo ako ti ga kdo hoče dati.«

Jero je vgnal Andrej s tem v zágato. Ako bi ne bila preje tako dobre volje, gotovo bi ga bridko plačala; a sedaj se je vgriznila v ustnici in snop popravljala.

Hlapcu pa dá to še več poguma.

»Jera, le dobro se najej, da dobiš več močij«, veli ji zopet in skrivaj po-

mežikuje ostalim ženskam, »potem pa boš meni snopje na voz podajala«.

»O, tega pa že ne, Andrej! Naj ti ga podaja katera-koli hoče, jaz ti ga ne bodem«, zavrne ga osorno.

»Jera, pa uprav ti mi ga bodeš«, draži jo zopet; »premalo te je, da bi se ubranila; če ne, pa še tebe na voz zbašem«.

»Reci, kar hočeš, jaz ga ne bom, magari, čeprav se na glavo postaviš«, zavrne mu žanjica jako razsrjena.

»Pa ga boš!« kljubuje ji hlapec navlašč ter vrže par snopov sam na voz. »Glej, ko bi bila gostačeva še pri nas, pa bi tebe sedaj ne silil. Mana se ni nikdar branila, kadar-koli sem ji kaj takega velel. Zakaj pa si jo odpodila?«

Te besede pa so jo kar privzdignile od tál, tako so jo zbudle. Dobro je poznala Korenove domače razmere, vedela vse spletko radi Jurija in Manice, a sedaj je stvar po svoje obrnila, da je pičila dva ob enem.

»Kaj sem jo jaz prepodila od Korena?« zakriči na glas. »Aha, saj vem, zakaj se tako poteguješ za njo . . . Oče je že vedel, kaj je storil, ko je postavil njo in starca pod kap . . .«

»Jera, ali se ti je po noči kaj sanjalo, da tako bledeš?« vpraša jo norčavo. »Ako bi bila ti gospod, gotovo bi naju že oklicala«.

»Oj, Andrej, brez norčije! Saj vem, kako je . . .« očita zopet. »Kdo je pa tisti, ki vedno žvižga góri po Korenovem dvorišču in pri fari pred cerkvijo postaja in . . .«

»Glej jo no, babnico sitno!« zjezi se Andrej resno. »Menda naj tebe hodim vprašat, kdaj smem ukati in peti, boš-li morda ti pometala s svojim strupenim jezikom pred cerkvijo, kjer se zbiramo in kramljamo mi fantje od fare, ko smo bili popreje pri nauku, morda bolj

pošteno ko Žabarjeva Jera . . . Če zvedó to naši fantje, premeljejo ti tvoje suhe kosti. Veš, Jera! Manico pa mi le pusti v miru; čeprav je gostačeva, pa je vendar več vredna nego sto báb tvoje baže in še ti po vrhu!«

Reza je prišla v silno zadrego radi Mane; Barba pa je počasno mlela svoj ljubi kruhek in vse brala z obraza. Toda uverjena o nedolžnosti gostačeve hčere zbere vso svojo govorniško zmožnost, srpo pogleda Jero in reče oblastno: »Fej te bodi, Jera! Tako si stara, pa še zmerom tako neumna in zrela in še hudobna zraven. Pusti že vendar to ubogo Mano v miru. Da bi bila le vsa naša dekleta taka! Toliko mora trpeti z očetom, za plačilo pa ji je obrekovanje. Sram te bodi, Jera! Kdaj neki te bo srečala pamet? . . . O, saj vem, zakaj si ji tako ljubezniva! Lani ti je povedala v obraz, kar ti je šlo po pravici, in tega ne moreš več pozabiti . . . Prav je imela Mana, prav, saj si še danes ravno taka . . .«

»Kaj neki mi je povedala?« vpraša Jera navidezno mirna, a jeze prebledela.

»Kaj ti je povedala?« začudi se Barba. »Nikar se ne delaj še bolj neumno nego si! Raje molčim . . .«

»Da, molči, molči, Barba!« zamrmra zaničljivo Jera, vtakne preostali kos kruha v žep in odide na svoje mesto žét. »Še pes ima pri jedi rad mir, samo jaz ga nimam«.

Tudi ostale žanjice se polagoma porazdelé na prejšnje kraje. Reza pa se ponudi sama, da gre hlapcu snopje na voz podajat: in to je bila za hlapca velika odlika, za veliko deklo ne malo ponižanje.

Govorila nista skoro nič. Andrej je bil nevoljen, Reza pa tako zmedena, da je vedno narobe podajala snopje njemu v roke. Žal ji je že bilo, da se

je tako ponižala, ker hlapec je ni prijazno opominjal, temveč režal nad njo, kakor bi ne bila nič boljša nego Jera.

Jezilo je Andreja. In kaj bi ga ne? Njegovo srce je bilo še vedno slobodno, na Mano niti mislil ni, na kako drugo še manj. Reza se je sama skrivaj zanimala za-nj, a srca ni še odkrila nikomur. Sedaj se je skoro kesala, da je to zamudila, ker ljubosumnost se ji je vselila v srce.

Naloživši snopje išče po strnišču okrog voza raztreseno klasje, ali bolje: pravne besedice išče za Andreja, ker

za klasje je itak slepa. — Hlapec že zakriči nad konjema, da potegneta voz z mesta, Reza pa v skrajni stiski more le ziniti: »Andrej, le pazi, da se voz na-te ne zvrne!«

Kratko je bilo slovó, a to silno ljubeznivo.

»Oj, Reza, ni se treba bati!« odvrne hlapec hladno, ne da bi se ozrl.

Žanjice bi danes menda celi dan molčale, ako ne bi bilo med njimi zgovorne Barbe, ki je znala mnogo lepih stvari. Jera je molčala in hitela žeti, tudi Reza ni bila prezgovorna. (Dalje.)

M a n a.

stari bajti pod goro
Mana je doma,
Sama z materjo staro
Boren stan ima.

Pa saj sreča ni drvena,
Ni drvena, ni kamnena,
Sreča ni med davke všteta,
Ni na hišni broj pripeta.
Sreča kuka, koder je:
Skozi les in kamenje,
Skoz hodnik in skozi svilo,
Žamet in beraško krilo.
Skozi mala okenca
V prosta, sveža srčica
Raje v gostje ti priskače,
Kot v gradove in palače. —

V stari bajti pod goro
Je veselje bdelo;
Tam živelo se sladko,
Smijalo in pelo.
Kakor slavček smrečico
Poživi;
Kakor riba vodico
Razvedri;
Je živila in vedrila
Mana zala, Mana mila
Zatemnelo kočico,
V njej pa staro mamico.

Mlado njeno srčice
Vse umeje,
Koder vtriplje, koder gre,
Srečo seje.
Razgovarja se z vetrovi,
Z dežkom drobnim in s plazovi,
S skalo sivo,
S plodno njivo,
S črno goro,
Z mlado zoro;
Razumeje vonj cvetic,
Ščebetanje drobnih ptic,
Perje javorjevo v gaju,
Angeljčke v nebeškem raju.
Celi svet jej je odprt,
Cesto vidi v božji vrt:
Gori, kjer Bog sam prebiva,
Blagre svoje na nas vliva.
Njeno mlado srčice,
To so mašne bukvice:
V mehko usnje vezane,
Z zlatom so obrezane;
Križec je na sprednji strani,
Slabim mislim noter brani,
Sklep leskeči jih zapira,
Da jih zlodej ne prebira,
In da kaj ne kane vánje
Se ne vmaže sveto branje:
O Očetu v rajski zôri,

Pa pravijo mati: »Roj divjih deklét
Oplél za pogačo pšenico ho spét.

Pogače pšenične pa več jim ne dam,
Saj še za pogače se prejšnje kesam,

Divjakinjam takim kruh dober prosén,
Ječmenov predober, najboljši ovsén«.

Ovseno pogačo jim mati spekó,
Na njivo dekletom jo divjim nesó.

Ko vgasnil svit lune in zvezdic je žar,
Pa pride na žitno poljé gospodar:

Pogača je cela, v pšenici plevel,
Nikdo ni še pletve na njivi pričel.

Pogačo pšenično brž mati spekó,
Zvečer jo na njivo dekletom nesó.

Ko pridejo zjutraj na žitno poljé,
Pogačo in njivo v plevelu dobé.

In dojdejo, dojdejo deklice tri
Nad mládo pšenico iz bližnje vasi.

In plevejo tiho, povešajo vrat,
Ker v nežne ročice jih zbada osat.

Ko solnce pripeka v obraz jim gorko,
Pa kliče plevicam iz gošče nekdo:

»Naj zbada, naj zbada vas ostri osat,
Naj solnce obžiga vam lica in vrat!

Ste bále za kruh se iz moke lepé;
Pa plévite mlado pšenico samé!«

A. H.

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

V.

In zdaj iz trga grem vesel,
Kar slišal sem, nerad povem,
Dozdaj ne vem, al sem verjel,
Ne vem, ali verjeti smem?

Levstik.

Pregovor pravi: »Kar vesta dva,
se še zariglja, kar vedó trije,
vedó vsi ljudje«. Na Korenovi
njivi pa jih je bilo oni dan celó sedem,
ki so vse slišali. Dasi so bili menda
vsi uverjeni, da je bila Jerina ovadba
le zlobna spletká, vendar se je ta no-
vost raznesla po vasi, in ljudje so si
osnovali vse še lepše in mikavnejše —
iz gole laži je v ljudskih očeh postala
istina. Seveda mnogi niso verjeli, ker
so predobro poznali Jero, in med temi
je bil v nekoliko tudi Jurij.

Jako nemilo ga je zadela ta novica.
Omahoval je še vedno v dvomih, iskal
si razlogov za to in ono; sedaj mu je
hotela ugasniti zadnja iskrica upanja.

Tolažil se je sicer, a srce mu je bilo
nepokojneje.

Neko nedeljo navlašč počaka Jero
pred cerkvijo, da jo med potom vpraša
o tej stvari. Domov gredé jo doide sredi
polja.

»No, Jera, dober dan!« pozdravi jo.
»Vroče je danes; v cerkvi je bilo tako
soparno . . .«

»»Bog nam ga daj dober dan!«« od-
zdravi mu silno sladko. »»Da, vroče je,
saj je pa tudi čas za to: pasji dnevi
so že blizu. Vsa premočena sem, tako
sem se kuhala v cerkvi. Pa je vendar
tako prijetno tam notri, odkar imamo
tega gospoda. Tako lepo znajo pove-
dati, da bi jih kar zmerom poslušala.

Tam na stopnicah sedim, in kar nič se mi ne zadremlje, da se sama sebi čudim . . . »

»Da, res lepo povedó gospod«, pri-trdi mladenič. »Da bi le mi tako lepo tudi živeli, kakor nas učé. Pa zdi se mi, da se kar nič ne poboljšamo«.

Jero je spravila ta pametna opomba v zadrego.

»To pa je že zmerom tako bilo in bo tudi, ko nas ne bo«, deje naposled vidno vznemirjena.

»Pa bi vendar ne smelo biti!«

»Seveda ne«.

In korakala sta nekaj časa molčé.

»Naš Andrej je tudi tak, kakoršen bi ne smel biti«, povzame zopet Jurij besedo. »Cela vas govori o njem in o tisti góstačevi! Ako bi vedel, da je res, še danes gre od Korena proč«.

Žena je opazila, kako nerade so mu šle te trde besede iz ust, slutila pa je tudi, kaj Jurij namerava s temi besedami. Vest se ji vzbudi. Ne upa se zaplesti v kočljiv pogovor, kakor bi vedela, da so mu znane vse njene zlobne laži in nakane. Hladnokrvno se oglasi: »Zdaj bi bilo škoda hlapca od hiše! Mlačev je že tukaj, otava bo tudi kmalu za košnjo, in potem pride setev. Kdo vam bo pomagal pri domu, če njega ne bo? Z očetom ne moreta vsega opraviti: ti si premlad, oče pa prestar; obeh je škoda . . . »

Tako poskuša Jera iznebiti se nadaljnih vprašanj in vsaj nekoliko popraviti svojo krivdo, da otme hlapca.

Jurij pa se ne dá odgnati.

»Jera, bomo pa drugega dobili; saj jih je dosti boljših!«

»A sedaj so vsi v službi«, meni žena v skrbeh za Andreja; »Kres je že proč, Šentjanž pa je še daleč«.

»Bolje, da ni nikogar pri hiši, nego tak . . .«, pove mladenič odločno.

»Tako hudoben pa vendar-le ni, kakor se tebi dozdeva«, zagovarja ga zopet Jera.

»Torej se vsa vas laže . . .«, preseka ji Jurij besedo.

Posvetilo se mu je v glavi, in skoro trdno je bil uverjen, da mu je jasna vsa stvar, — jasne Jerine spletke, jasna nedolžnost gostačeve hčere. Srce mu je od radosti poskočilo.

Jera je bila popolno poražena. Bledica na njenem velem obrazu je kazala očitno, kaj se godi v njeni duši. Videč, kako lepo jo je speljal na led, oglasi se Jurij po dolgem molku z rezkim glasom: »Da bi jaz vedel, kdo si drzne tako nesramno obrekovati to ubogo Manico, izderem mu pri tej priči strupeni jezik!«

In jezno zavihiti roko, da žena plaho skoči v stran. Vedela je, zakaj se Korenov sin tako poteguje za čast dekletovo, in sram je je bilo.

Da vsaj nekoliko odvrne od sebe sumnjo, zajeclja pohlevno: »Moj Šimen pa je uni dan pravil, da jo je našel na Lukanovi senožeti vso objokano . . . Torej nekaj mora vendar-le biti, bodisi to ali to . . . »

»Ako je jokala, jokala je zaradi bolnega očeta«, brani jo mladenič in poskuša zatajiti svoj notranji nemir. »Mar bi ti ne jokala, ko bi trpela toliko, kolikor trpi ona — po nedolžnem?«

»Mogoče!« odgovori Jera, uvidevša, da se je iz nova vjela v drugo zanjko, ko je to izkramljala; prepričana je namreč bila, da Mana tedaj ni jokala po očetu, nego po Juriju.

Med tem sta dospela do domače vasi. Jurij je krenil po bližnji proti domu, Jera pa je capljala po glavni cesti dalje; skoro pozabila sta se pri razhodu posloviti.

Globoko se je oddahnila starka, ko se je videla samo. Jezila se je sama

na-se, da temu mladeniču ni mogla biti kos. Nevoljno je stresala glavo in mrmrala sama s seboj. »Poroka bo! Prav gotovo bo poroka, čeprav se bo stari upiral z rokami in nogami. Vzeti jo bo moral pod streho rad ali nerad. Oj, Mana!« To je bil sklep njenega razmotrivanja in sicer tako važen, da si ga je glasno dvakrat ponovila.

Mladi Koren pa je bil danes vprvič zopet v resnici vesel. Tako ponosno je prihajal proti domu, da se je materi, sedeči v sobi pri odprtem oknu, kar samo od sebe smejala in da je pozabila hipoma vse bridkosti prešlih dni.

A tudi Andrej je bil ta večer izredno dobre volje. Vaški fantje so se sešli po nauku v krčmi, da si zalijó in odmočijo zasušena grla. Korenov hlapec je bil danes duša cele družbe. Tovariši so mu kar navskriž častitali in ga želeli videti kmalu pred oltarjem z družico ob strani.

Andrej se je sicer branil takih častitek, češ, da je vse govorjenje o njem le gola laž, a prijatelji se niso dali preveriti. Rad ali nerad je moral igrati ulogo ženina v njih sredi in dajati za pijačo, ki je slednjič vsem zmešala glave.

»Andrej, kadar bo svatba, boš tudi mene povabil; jaz imam harmoniko«, ponudi se mu prvi.

»In mene tudi! Jaz znam plesati!« dostavi drugi.

»In mene tudi! Jaz znam piti, jesti, norce briti«, glasé se vsi h krati in dvigajo kozarce ter trenkajo z Andrejem tako junaško, da ga izlijó več po mizi kakor v grla.

»Kaj mislite? Lepa nevesta bo ta Mana!« hvali jo prvi.

»I, kaj lepa! Pridna bo, pridna, da ne kmalu katera tako. Vse bo hotela sama narediti. Andrej, ti boš samo roke križem nosil«, prorokuje mu drugi.

»Le nekaj bi moralo biti bolje«, pomišlja si tretji. »Denarja ne bo prinesla, denarja!«

»To nič ne dé«, tolaži ga četrti. »Denar bo kar sam na kup letel, ko se vzameta. Še Korena lahko prekosiš, Andrej, ako le hočeš«.

»Potem te pa za župana izvolimo«, obljubuje mu nekdo, ki niti volilne pravice nima.

Tako so zidali tovariši svojemu prijatelju gradove v oblake in marljivo praznili bokal za bokalom na njegov račun.

»Saj si Korenov«, sklicavali so se in terjali pijače. »Ti lahko daješ, ki imaš več, kakor mi vsi vkupe«.

In Andrej je bil pokoren in darežljiv kakor grof. Tolikim voščilom se ni mogel več ustavljati; veroval je nazadnje že sam, da bodeta z Mano prej ali slej še mož in žena. Smejal se je iz polnega srca od radosti, tovariši pa so si namežikovali in se tiho smejali.

Pozno v noč so odrinili proti domu. Oštir pa je vzel kredo v roke in zapisal na desko Andrejevo ime ter še par kljuk zraven.

»Preveč mu zaupaš«, dejala je oštirka soprogu, videč začrtano številko.

»Bo že, saj je Korenov! Pošten je pa tudi«, potolažil jo je mož in obveljalo je.

Andrejevi tovariši pa so bili tako nevljudni, da niti domov niso spremili svojega dobrotnika, kateremu nocoj cesta in steza ni bila povsodi dovolj široka.

»Saj luna sveti!« potolažili so ga in šli svojo pot, on pa svojo.

»Rad bi vedel, kako se bodeta z mladim Korenom razumela?« izproži pogovor oni, ki je bil najbolj trezen. — »Kaj drugega? Proč ga bo zapodil;

zakaj pa je tak norec, da vse verjame!« odgovori mu tovariš.

»Potem grem pa jaz h Korenu služiti«, pripomni nekdo.

»In nam boš za vino dajal kakor Andrej«, dostavi drugi.

»Da, ako bi bil tako prismuknen, kakor je on«, zavrne ga prejšnji.

Iz dalje začujejo hripav Andrejev glas:

»Tri leta že služim,
Tri leta še bom.
Če ona me noče,
Za 'iblajtarja' bom!«

in glasno se začno smejati.

Sprimejo se in zapojó, a ne mnogo lepše nego njih predobri prijatelj.

Podobe iz naroda.

II. V uboštvu.

(Spisal Slavoljub Dobrávec.)

(Konec.)

Lepa poletna noč se umika vročemu dnevu, ko krevsata naša znanca za svojima vozoma po oni dolgočasni široki cesti proti Opčini nad Trstom. Veličastna rudečkasta zarja javlja prihod zlatega solnca izza daljnih gorâ. Prostrani pogled vekša krasoto te neopisno lepe božje prikazni v naravi. Človek kmalu neha čutiti pod pekočimi nogami apnenasto kraško trdino, ker pogled mu neprenehoma vabi duha in sree tja v daljavo, tja proti lepemu vshodu na ognjeno žareči Nanos, rudečkasti Triglav in bližnji Čaven ali plešasti Snežnik. Mirno ležeča lahna meglica vara pogled, da vidi opazovalec vse proti vshodu le daljno nedosežno jezero. Širna kraška planota je ljubko jezero z nebrojnimi zelenimi hribčki — otoki z belimi cerkvicami in mičnimi vasicami. Ta pogled mora očarati še tako razvajeno oko.

Nace in Katra nista imela časa opazovati tega res krasnega prizora. Ko sta srečno prikljukala do »Obeliska«,

jela se je vzdigovati solnčna krogla na jasni obok. Ker je bilo torej še rano, sile tudi ni bilo nikake, usedeta se in opazujeta zanimivi prizor, ko se pred človekom razgrne iz zelenih gričev nizko doli — morje adrijansko. Ta nedozirna temnomodra gladina, katere podoba se tako bajno strinja s svojim obrežjem, z vsemi zajedami, obronki in strmimi obalami, to je tržaški zaliv.

Naša potnika zreta molče tja v širno vodeno planjavo, kjer je valček pri valčku, kakor da bi jo bil kdo navlašč nagrebenil. Naceta je ta pogled iz prva res nekam osupnil, a kmalu se je privadil prvotnemu vtisu, in oko mu je jelo uhajati v stran — na zamišljeno v daljavo gledajočo Katro. Česar je Nace čakal tako željno in tako nestrpljivo, izvrši se sedaj:

»Katra! Saj sva oba že pametna, človek je pa na stare dni tako nerad sam«.

Ona obrne pogled z morja na-nj, in oči so se jima strnile, kakor pravijo,

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

VI.

Jenjale so bolečine,
Ki jih trnje obudi;
Rana v srcu pa ne mine,
Vedno huje krvavi.

S. Jenko.

Gorko poletno solnce je izvabilo starega Tomaža iz bolniške postelje. Prilezel je skoro po vseh štirih iz Lukanove hiše, katera mu je dala miren kót, in se položil pred njo na zeleno trato. Z nemalim trdom je stegnil svojo neozdravljivo nogo po zemlji, da jo solnčni žarki dobro pregrejejo in ukrepé. Žive duše ni bilo razven njega doma, vse je šlo na delo; le on je ostal kot čuvaj pri domu. Silno mu je bilo dolg čas; zato ga je tem bolj oveselil petelin, ki je pripeljal svojo družinico okrog hišnega ogla, da je poiskala tudi tukaj hrane med zeleno travo.

Dasi je Tomažu samemu dobro teknil kos kruha, katerega je prinesel seboj, vendar je jel takoj vabiti kure k sebi in jim metati drobtinice, da bi jih tem dalje pri sebi pomudil. Kakor nedolžno dete se je pogovarjal ljubeznivo z njimi in karal sedaj to, sedaj ono čopko, ki je bila toli požrešna, da je hotela sama vse pozobati in je zavidljivo kljuvala okoli sebe.

»Hi-hi-hi!« zareži se mu za hrbtom Šimen. »Tomaž, preveč jih boš poredil, preveč! Potem se bodo pa skujale in ne bodo več hotele jajec nesti.«

»O ne, ne, Šimen!« odgovori gostač počasno se ozrši. »Treba jim nekoliko postreči, ker so tako pridne. Revce, celi travnik so že prehodile in prebrskale, pa so še zmerom tako zeló lačne. Nobenega ni, da bi se jih usmilil.«

»Saj sam tudi nisi presit«, pove mu žabar odkritosrčno in sede na klopico pred hišo gostaču nasproti. »Vš, všš; kure, le pojdite proč; Tomaž bi sam rad jedel!«

Cela kurja čreda se zaleti z divjim krikom v stran, kakor bi jastreb planil med njo.

»No, vsaj ubogo žival mi pusti v miru!« svari gostač skoro užaljen.

»Tomaž, le sam si privošči; kure lahko hodijo in si poiščejo zrna, koder hočejo; ti pa si ves nadložen, da bi te morali skoro pitati«, tolaži ga prijatelj.

Gostač pomolči nekoliko, kakor bi si mislil: »Saj je res, kar praviš!« in slednjič zjavka: »Da, da, vidiš, tako se nam godi na stare dni! Za drugo nisem več na svetu, kakor za nadlogo ljudem. Bog najbolje naredi, da me k sebi vzame. Za delo nisem in ne bodem več. Odzvonilo mi je že!«

»Meni tudi!« dostavi žabar nenavadno sočutno.

»Oj, Šimen«, vzdihne prejšnji, »ko bi bil jaz še tak korenjak, kakor si ti, pa bi se še s kosci poskušal na senožetih. Pa ljubi Bog že vé, zakaj nas tepe... saj smo zaslužili...«

In oko zarosi osivelemu starčku.

»Tomaž, ti si zmerom predober«, odgovarja mu tovariš, katerega je bolnik pošteno osramotil. »Ti si že star; starost pa naj počiva. Mladi ljudje naj delajo, ki so za to, mi pa, stari vojaki, uživajmo sedaj, kar smo zaslužili v

mladih dneh. Midva sva že tedaj dovolj storila, ko sva se na Laškem s »Plemontezarjem« tepla. Glej mene, Tomaž; tako se živi na stara leta! Naj le Jera godrnja, kolikor hoče; jaz pa pravim: stare kosti potrebujejo pokoja.«

»Seveda, tako je, ako ima človek svoj varni kotiček, kjer počije, in svoj debeli kos, da ga prigrizne. Toda, ljubi moj, pri nas je drugače . . .«

»Kaj je drugače?« oglasil se žabar na vsa usta. »Kaj mi boš vedno tožaril? Saj vidiš, da si z vsem preskrbljen. Kaj neki še hočeš? Saj imaš dekle, ki ti vse stori in poskrbi, kar si želiš. Ko bi imel jaz takó Mano — kar roke bi križem nosil in za njeno zdravje bi molil.«

»Da, da! Mana je res pridno dekle«, pokima oče pomenljivo in rahlo pogladi z dlanjo travo okoli sebe. »Da bi le zmerom taka ostala, tudi potem, ko mene ne bode več! . . . Pa še ta mora pretrpeti toliko zaradi hudobnih lažij . . .«

Očitajoče se ozre na žabarja. Slučajno se vjameta z očmi. Šimen se zgane; ne vé, kaj bi odgovoril, vedoč, kam merijo prijateljeve besede. Iz žepa privleče pipico, da jo natlači.

»Saj sem že tolikokrat zabičeval svoji Jeri«, zamrmra polglasno, »naj ne brusi jezika nad drugimi ljudmi, pa — nič ne pomaga. Ženske so pač take: vedno imajo dovolj druga o drugi povedati in zabavljati, pa so vse enake kakor krajcarji.«

»Moja Mana pa nobeni nič žalega ne stori«, brani oče čast svoje hčere.

»Saj pravim, Mana je pošteno dekle, da malo takih. Zato ji pa druge zavidajo, ki same niso nič prida, in se lažejo o nji.«

»Pravijo, da si je tvoja Jera to izmislila«, govori starček skoro sramežljivo. »Šimen, le povej ji, naj mi pusti

hčer v miru. Velik greh je obrekovanje.«

Krik se začuje iz bližnje gošče sém. Mana in Jera se bližata burno se razgovarjajoč. Prva nosi jerbas na glavi, druga pa butaro dračja.

»Aha, sedaj smo jo pa dobili«, kriči Jera iz daleka, zazrši očeta pred hišo. »Celo pot ji že pridigujem . . . glejte, kako se joka . . . seveda, slaba vest!« Zmagalno vrže žena butaro pred gostačem na tla.

»Za božjo voljo, kaj pa je?« vzdihne oče ter se bolestno prime za glavo. Pogleda sedaj hčer, sedaj Jero.

»Ovbe, govorila sta gori v hosti. Nista mislila, da pride kdo mimo, najmanj, da pridem ravno jaz . . .«, peni se starka v maščevalnem veselju.

»S kom je govorila?« sili zopet v njo gostač.

»I no, s kom? Tega bi pač ne bilo treba vprašati«, vjeda se poredno babnica. »S kom? S Korenovim hlapcem, pa z nikomur drugim!«

»To ni nič hudega!« zarohni nad tožilko njen mož. »Ko bi bilo po tvojem, pa bi še jaz s teboj ne smel ziniti besedice, ker oba ne nosiva hlač. Le molči, stara, molči, sicer ti jaz zavežem jezik!« In mali možiček plane po koncu ter stopi srdito par korakov proti ženi.

»Kaj sta govorila?« vpraša gostač hladno.

»Saj se vé, kaj si imajo taki ljudje povedati«, toži babnica mirneje. »Smejala sta se in govorila, pa še dalje bi bila stala tam, ko bi ne bila jaz prišla.«

Mana je odložila jerbas in se postavila kot obtoženka pred očeta. Ihtela je, da bi se kamnu smilila, a Jero je to le še osrčevalo.

»Mana, kaj je bilo? Govôri resnico!« vpraša jo oče resno.

»S senožeti so me poslali domov, naj doma opravim živino in večerjo pripravim. V gozdu me je srečal Andrej z vozom in mi rekel: „Dober dan!“ Jaz pa sem mu odgovorila: „Bog ga daj!“ Potem pa je še dejal, da bi rad on nesel ta-le jerbas mesto mene, ko bi utegnil, jaz pa sem se smejala in rekla, da ga sama lahko nesem, ker je itak le prazna posoda v njem. Tedaj pa je prišla Jera, ki mi je zmerom za petami«.

»Lažnivka!« zakriči le-ta. »Kdo pravi, da sem ti zmerom za petami? Mari si mi toliko, kolikor lanski sneg. Po gobe sem šla in po drva, ne pa tebe loviti«.

»Jera, ko bi ti bila Mana res toliko mari, kolikor lanski sneg, pa bi ne stresala vedno jezika nad-njo«, zbada jo soprog.

»Če ni bilo nič drugega, kakor to, ni bilo nič hudega«, oglasi se oče mirno.

»Nič drugega ni bilo«, zatrdi hči, »odgovoriti pa sem mu morala, ker me je ogovoril«.

»Seveda, če ni bilo . . .« ugiba hinavsko babnica.

»Ni bilo, ne!« zakriči nad njo Šimen in stisne pest. »Molči, baba, sicer te . . .«

Žena pograbi butaro in godrnjaje odhiti.

»Mana, le nikar ne jokaj, saj veš, kaka je moja stara. Da si poštena, to vé vsa vas. Ko bi bil jaz na tvojem mestu, še ne zmenil bi se za tako blebetanje«.

»Tiho bodi, Mana, tiho!« oglasi se še oče, ko hči ne preneha ihteti. »Saj ti verujem, da si poštena. Drugič pa moraš bolj paziti, ker vidiš, kako hitro ljudje slabo sodijo. Nič naj te ne skrbi; jaz bom govoril z Lukanom in mu povedal, kako je bilo!«

Mana je odnesla jerbas v vežo. Potolažiti pa se le ni dala. Ko je pokladala krmo živini, otirala si je še vedno oči.

Možaka pa sta pokramljala na trati še o tem in onem. Nobenemu se ni mudilo na delo; ta bi rad, pa ni mogel, oni bi lahko, pa ni hotel.

VII.

En gorek rek — srce odprè.
Gregorčič.

Odkar so ono nedeljo večer povedali hlapci Andreju, da mu je Mana »namenjena«, bilo je proč s pokojem njegove duše, proč s prostostjo srca. Vse misli so se mu sukale le okoli nje. Nobeno delo mu ni šlo prav izpod rok. Zdelo se mu je, da je v malih dneh vse pozabil, česar se je v letih naučil. Bil je gluh in slep za vse; še jesti se mu ni ljubilo. Cele noči je presanjal le o svoji nevesti.

Nekaj mu je delalo silno preglavico: Andrej ni vedel, kako bi odkril izvoljenki svoje srce. Napravil si je novo obleko po najnovejšem kroju; od témena do petá je bil ves nov, da bi se pokazal, češ, nekaj imam še pod palcem. Trudil se je, da bi Manico kje srečal in jo nagovoril, a ni imel sreče. Šla sta sicer parkrat drug mimo drugega, a niti pozdravila se nista. Deklica je po očetovem navodu gledala sramežljivo v tla, Andreju pa je pri pogledu na-njo vselej kar sapo zaprlo, in zardel je tje do ušes, kakor kuhan rak. Potem pa se je jezil sam nad seboj in se grizel v ustnice, kakor bi bil zblaznel.

Vprvič je mogel izpregovoriti ž njo, ko jo je srečal na gozdni poti. A kako je bilo, že vemo. Predno je mogel ziniti kaj pametnega, zalotila ja je neizogibna Jera; konec je bilo pogovora,

ko se niti začel ni. Andrej je vskipel v onem hipu in priložil bi bil gorko zaušnico babéli, da ga ni bilo sram pred Mano. A sklenil je trdno maščevati se nad čarovnico, o kateri sedaj ni več dvomil, da hodi na Klek.

Bila je zopet nedelja, in Andrej se je kazal z nova v svoji gosposki obleki. Marsikatera zapuščena samica, ki pa ni bila rada v samskem stanu, škilila je skrivaj nanj in si na tihem želela, morda celó molila, da bi nji ponudil roko. Najhuje pa se je godilo Rezi. Z bistrim očesom je gledala Andreju v dno srca, vedela je, kaj se godi v njegovi duši. — Silno je bila nemirna zadnje dni, celó jokala je časih na skrivnem. Jezilo jo je, da bi imela gostačeva več moči nego ona, vélika dekla pri Korenu, in ukrenila je, da pri prvi priliki pové Andreju vse, kar ji teži srce. Zato je bila danes v cerkvi tako razmišljena, da ni mogla moliti in ni nič vedela, kaj so gospod povedali, le oklice je poslušala z ušesi in ustmi. Po maši pa ga je natančno zasledovala, dokler se ji ni izgubil s tovariši v krčmo.

Isto nedeljo večer so bili pri Korenu vsi doma pri večerji, le hlapca ni bilo.

»Ali je bil pri krščanskem nauku?« vpraša oče po dolgem mučnem molku, ko sedé že vsi okoli mize in se ne ganejo, kakor bi še nekoga čakali.

»Bil je, da!« pove hitro Reza. »Jaz sem ga videla; pri zadnjem oltarju je stal«.

»Kar jejte, saj ga ne bo!« opominja Korenka vidno nevoljna.

»Saj bi bilo menda najboljše, da bi ga prav nič več ne bilo«, dostavi sin skoro vesel.

»Jurij, kaj pa misliš?« začudi se vélika dekla. »Kdo bo pa potem mlatil, kosil, sejal? Toliko dela, ljudij pa tako bore malo!«

Micka se nehoté namuzne radi Rezine umetne zgovornosti, a precej ji zastane smeh, ko zagleda očetov obraz. Že itak nevoljnega je spravilo deklino besedičenje v hudo jezo.

Srpo pogleda tje čez mizo in kakor pičen plane kvišku ter zakriči: »Kaj mi boš ti ukazovala, koliko nas mora biti! Šment! Ako ti ni všeč, pa pojdi! Lenaril pa pri nas ne bode nobeden«.

Reza osupne. Od Korena ne bi šla rada, zlasti sedaj ne. Molčé vstane izza mize in stopi skozi vrata, a predno jih zatvori za seboj, glasno zaihti.

Celi družini se je skazila večerja, nikomur več ne tekne.

Molk nastane.

»Kaj bomo pa jutri delali?« vpraša oče mirno, da se ni vedelo, ali velja vprašanje ženi ali sinu. Oba pa sta vedela, da hoče uvesti s tem zopet dobro voljo v družbo, ker takih vprašanj nista bila vajena slišati iz očetovih ust. Bil je namreč v gospodarstvu povsem nezavisen.

»Za poljska dela ni; saj je vse premočeno, in še vedno lije dež«, odgovori soproga dobrovoljno.

»Tisto hosto bom speljal domov, ki že od zime gnije v gozdu. Jeseni bo zopet drugega dela čez glavo«, ponudi se sin.

»Ti mi je že ne bodeš vozil«, odgovori oče dobrohotno. »Kaj se vtikaš v taka dela, ki so pretežka za-te . . . ! Hm . . . z Andrejem vem, da ne bo nič. Pijan bode prilomastil domov, zjutraj pa, ko bode treba iti na delo, dremal bo, kakor bi bil ubit . . . Že vidim, da bodem moral sam napreči in iti . . .«

»Saj pravim, kar plačajte ga! On ni več za našo hišo«, ponavlja Jurij svoj svét.

»Res bo treba drugega iskati«, meni mati. »Vedno je nerodnejši . . . No,

toliko potrpiš ž njim, da podelamo glavno delo, potem naj pa le gre«.

»Najbolje bi bilo, da gre kar jutri«, sili zopet sin, vidno oveseljen zaradi materine izjave. »Bodem že jaz opravljal dela namestu njega«.

»Kaj bodeš ti?« ugovarja oče, a vidi se mu, kako mu ugaja sinova postrežljivost in delavnost. »Po oni drobiž pojdem jaz, ti pa doma kravam mrve nakôsi, in Andrej, ako ga bodo noge nosile, izvozi naj gnoj iz hleva«.

Oče je vstal izza mize. Obrnil se je v steno, da je prikril notranjo radost radi sina, katera se mu je na obrazu smehljala. Mati pa vedoč, kaj premišljuje mož, dala si je nalašč opraviti z obleko poleg peči, in tudi nji je bilo sladko pri srcu. — Srečen je bil tisti večer za očeta, mater in za sina.

Dočim je Micka v kuhinji posodo pomivala in mislila o tem, kar je ravno kar videla in slišala, ihtela je bridko njena tovarišica v svoji stanici, a ne zaradi sebe, temveč zaradi Andreja. Silno jo je skrbelo, ker ga je Koren hotel že jutri pahnuti skozi duri. Sklenila je, da pojde takoj za njim, naj gre, kamor hoče. Pri oknu je stala in poslušala, kdaj bi se začula kaka hoja. A ni ga in ga le ni! Vse že spi po hiši, le Reza bedi. — Na tihem se splazi iz hiše in gre Andreja iskat, da vsaj ne prilomasti domov in vse družine ne vznemiri. Doli na polju se srečata.

»Andrej, kakšen pa si?« pozdravi ga ljubeznivo.

»Stvar, kdo pa si?« odzdravi ji oni trdo.

»Ovbe no, zakaj te pa že popreje ni bilo domov? Oče so bili strašno hudi; proč te mislijo dati«, svari ga dekla in ga prime, da ne bi omahnil v blato.

Andrej se umiri spoznavši Rezo.

»Čemu pa me hodiš iskat; saj znam sam pot do doma«, pravi ji prijazno.

»Bala sem se za-te!« odgovori mu.

»Kaj bi bilo, ko bi sedaj pribrenčal domov in starega predramil! Še jutri bi ti pokazal vrata. Jaz sem te branila, pa me je grozno oštel, še večerjala nisem — zaradi tebe«.

»Zakaj pa nisi? Ali sem ti morda jaz branil?« posmehuje se ji.

»Oh, kakšen je klobuk!« vikne dekla, pobravši mu ga iz blata. »Nov je, pa tako malo skrbiš zanj«.

»Glej jo no, kako govori, kakor bi bila že moja babnica!« kara jo na pol resno, na pol v šali.

»Če še nisem, pa še bom«, pristavi hitro Reza silno sladko in mu potisne osnažen klobuk na glavo.

»Ko bi te jaz hotel!« draži jo hlapec.

»Pa so druge gorše, nego si ti. Gostačeva je meni namenjena; vse tako govori«.

»Oj, Andrej, Mano ima že drugi, za njo se le obriši«, pove mu dekla maščevalno. »Ona bode pri Korenu gospodinjila: vse tako govori; jaz pa bodem pri tebi: vse tako kaže«.

Reza se prisiljeno nasmehne.

»No, ti boš pa pri meni!« potrdi ji hlapec.

Prišla sta do domačega dvorišča.

»Pazi, da koga ne prebudiš«, šepne mu Reza v uho. »Lahko noč! Dobro se počij!« In rahlo po prstih stopaje se bliža hiši.

Andrej pa ropoče s svojimi težkimi škornji po stopnicah na svisli. Zarije se v slamo in zaspi.

Reza pa je še dolgo bedela to noč. Sama s seboj je bila zadovoljna, da se ji je vse tako srečno steklo. Misli na bližnjo poroko ji niso dale potrebnega pokoja.

(Dalje.)

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

VIII.

Čas vrti se neprestano,
Celi rane in deli,
Meni pa nekdanjo rano
Vsak dan zopet obudi.

S. Jenko.

Prugó jutro je bilo prav tako, kakor je povedal oče Koren. Vse je že bilo po koncu, le Andrej je še sanjal na svislih.

»Ali ga še ni?« vpraša oče, iz veže stopivši, sina, ki je snemal komat s klina, da bi vpregel konja.

»Treba mu počitka«, odgovori Jurij smeje se. »Bodem že jaz vse opravil mesto njega. Naj le počiva!«

»Kar pusti mi konja!« zareži oče. »On mi ga mora vpreči; zakaj pa je pri hiši!«

»Saj bode skoro naprežen, in voz sem že pripravil«, odgovarja sin hladno; »samo ven ga še izpeljem, potem lahko odrinete.«

Oče umolkne. Sinova postrežljivost in marljivost ga je presenetila.

»Klada gnjila! Le čakaj, še danes mi pojdeš od hiše!« zamrmra sam s seboj in požuga proti svislim.

Sin privede konja in ga molče vpreže.

»Kar precej mi ga vzbudi, če ne drugače, pa z bičem«, huduje se zopet oče, plačujoč sinovo marljivost s tolikim pooblastilom. »Ko se vrnem, mora biti že ves hlev osnažen... Tudi kravam naj nastelje; Micka ima drugodi dovolj dela«, dostavi maščevalno, da s tem poniža hlapca celó pod kravjo deklo.

»Ne vem, bode-li hotel kravam streči... saj ni kravar!« izgovarja ga sin.

»Mora! Le reci mu, da jaz tako hočem in velevam; če ne... saj je

dosti ljudij na svetu! H Korenu priti se ne brani nikdo...« ukazuje mu iz nova.

»Oče, z vami naj grem v gozd!« ponudi se Jurij. »Težko bodele sami vse naložili. Pot je silno polzka in razdrapan; opirati bode treba na mnogih krajih. Nakosil bode pa Andrej mesto mene.«

»Kaj se mi siliš; le kosit pojdi!« ugovarja oče bolj hvaleč nego karajoč. »Oni pa naj stori, kar sem rekel. Jaz že lahko sam pripeljem tisto drobnjav domov, saj ni prvič.«

»Silim se vam ne«, odgovori sin in podá očetu vajeti v roko. »Srečno pot! I-i, Šék!«

Konj potegne in voz oddrda.

»Le vse storite, kakor sem rekel«, ponavlja oče še z voza svoje ukaze.

»Da, oče; bodite brez skrbi!« potrdi sin dobrodušno in stopi na kraj dvorišča, da vidi, kako postavlja noge ljubi mu Šék.

Ne da bi poklical hlapca, sname koso iz drvarnice, nabrusi jo in gre ž njo na travnik pod hišo.

Vélika dekla je slišala vse, kar sta govorila oče in sin; bila je v silnem strahu za Andreja. Komaj se odtegne Jurij z dvora, skoči Reza skrivaj po stopnicah na svisli in zakliče polglasno: »Andrej, kaj pa misliš? Vstani vendar, oče te hočejo iz službe zapoditi še danes. Ves gnoj moraš iz hleva izvoziti, izpod krav tudi!«

Andrej plane preplašen kvišku, pomane si oči, globoko se mu zazdeha in jezno zarenči: »O, krave pa niso moje, za te naj le drugi skrbé. Čemu pa je potem kravarica pri hiši?«

»Andrej, moraš! ni drugače, moraš! Ako nečeš, ne bodeš več pri nas večerjal«, opominja ga dekla.

»Bodem pa drugje!« odreže se ji ponosno.

»Pomisli, Andrej! Korenove hiše ne najdeš nikjer drugje. Kesal se bodeš. Vsaj danes stori to, drugič ne bode več treba«, prosi Reza nujno.

»Ne bodi mi sitna!« zavrne jo nevljudno.

»Saj ti le dobro hočem, Andrej!« sili ga zopet. »No, saj bodeš to storil! Ali ne? . . .«

»Kaj tebi mari?«

»Kaj ne, da bodeš?«

»Molči mi!«

»Le reci: ‚bodem‘, in besedice več ne zinem.«

»Bodem!«

Reza se posmehne; v hipu je zopet pred ognjiščem.

»Kod pa hodiš okoli?« pozdravi jo gospodinja v kuhinji. »Mleko je vskipelo.«

»Ovbe no!« vikne dekla milotožno. »Človek ne more biti povsodi h krati.«

»Seveda«, zbode jo mati, »tam te je vedno dosti, kjer te ni treba; le tam te ni, kjer bi morala biti! Reza, Reza, ne vem, kako je s tabo! Pusti onega pijanca, naj se le posti!«

»Mati!« začudi se milovalno kuharica, »kako bi mogel človek cel dan delati, ako zjutraj ne dobi gorke jedi? Kar mimogredé mu skuham v ponvi.«

Žena ne odgovori ničesar.

Andrej prilomasti počasno na dvor. Prva pot mu je v hlev. V lase si pograbi, videč, koliko opravila ga še čaka.

Predno začne svoje delo, pozove ga Reza k zajutрку. Matere ni bilo v hišo, ko se je hlapec mudil notri. Pokazati mu je hotela s tem svojo nevoljo in nemilost.

»Ves hlev mi očedi še dopoldne!« veli mu oblastno iz sobe stopivšemu.

»Saj mi je že Reza povedala«, odgovori ji zbadljivo.

Korenka se vgrizne v ustnici.

»Kaj pa se zopet ti mešaš v gospodinjstvo?« razhudi se nad deklo. »Prav je storil Joža sinoči; le še bolj naj bi te oštel, saj zaslužiš.«

»Oh, nič vam ni več všeč, karkoli naredim«, vzdihne Reza, posodo pomiva in zaplaka ne toliko zaradi sebe, kolikor zaradi nepremišljenega hlapca.

»Tepec!« sikne na tihem, čuteča se samo v kuhinji. »Kake sitnosti imam ž njim!« govori sama s seboj. »Tako je okoren; nič ne zna. Še izgnati me utegne . . . neumen je že toliko.«

Skoro jokala se je dekla v taki stiski, in ni bilo mnogo do tega, da bi ga popolnem pozabila. A potolažila se je, misle si: »Saj je ubogljiv in priden, bode že bolje . . . In ko pijačo pusti, bode tudi bolj pameten . . .«, in nasmehnila se je kuharica.

Andrej je delal v hlevu, da se je celó Micki smilil, a pomagati mu ni hotela, dasi bi nekoliko utegnila. V pest se je smejala njemu in nezvesti tovarišici.

Andrejevo delo je skoro dovršeno, ko zarezgeta konj na dvoru, češ, jaz sem že opravil, sedaj pa ovsu v jasli! Pripeljal je hosto. Andrej skoči hitro k vozu, da bi s postrežljivostjo nekoliko utešil očetov srd, a žal, da ga še ni voznika.

»Gotovo se navlašč kje obotavlja«, misli si hlapec in leno izprega konja, da bi ga oče prišedši zalotil pri delu.

Toda konj je že pri jasliah, očeta pa le še ni.

»Poskušati me hoče«, meni hlapec in molče dela dalje. V tem stopi Jurij v hlev in vpraša: »Ali očeta še ni?«

»Na dvorišče jih ni bilo«, odgovori mu. »Morda so šli kar po oni strani v hišo.«

»Torej je konj sam pripeljal hosto?«

»Sam.«

Jurij umolkne in hiti v vežo.

»Ali so že prišli oče?« nagovori mater vznemirjen.

»Menda že«, oglasi se Reza iz sosedne sobe. »Voz že precej časa stoji na dvoru.«

»Da, konj je že davno v hlevu. Ali očeta še ni?« vprašuje sin nestrpno.

»Kako to?« čudi se mati. »V hišo ga še ni bilo. Zgovarja se kje na potu. Šimen ga je v pest dobil.«

»Oče bi ne pustili konja samega!« opomni sin resno. »Kaj pa, ko bi se jim kaj zgodilo?«

»Za Boga! Menda ne! Kje neki?« vikne žena, takoj na jok pripravljena.

»Mirujte vendar, saj najbrže nič ni! ... Jaz jim grem naproti!«

Rekši izgine iz veže.

Kakor splašen jelen drvi mladenič po gozdni poti naprej. Vedno težje mu utripa srce. Očeta pa le ne zasledi.

Skozi drevje začuje stok in ihtenje. Pospeši korake. Na zeleni ravnici tik poti zazre očeta in gostačevo Mano, klečečo poleg njega.

»Za božjo voljo! Kaj pa je?« vikne sin bolestno in se vrže ves obupen pred-nj na kolena. Vsa obleka je blatna, obraz krvav. Usta in nos krvavita.

Mani je nenaden vsklik kar sapo zaprl. Plakala je, da niti besedice ni mogla ziniti.

»Oče, oče!« vpije mladenič in ga tipa za roko, mu li še utriplje žila.

»Tiho bodi, Jurij!« opominja dekle. »Oče spé. Pusti jih, da se počijejo. Ta-le robec namoči v studencu, da jim otareva kri.« Rekši si potegne izza vrata svojo ruto.

Po bliskovo se vrne Jurij od studenca. Mana obriše bolniku z obraza sesedeno kri. Med tem sname še z glave svoj robec in pošlje zopet Jurija ž njim na vodo.

»Ali se niso še nič zavedeli?« vpraša jo, vrnivši se.

»Rekli so, da jim je izpoddrčalo na tem-le kolovozu, kjer je pot nagnena. Padli so, in kolo jim je prsi pretisnilo in glavo ranilo. Konj je vlekel dalje. Oče pa so do sem-le prilezli. Za senozetjo sem začula njih klic in jih tukaj našla. Menim, da ni hudega. Le strah jim je vzel zavest. Kmalu bode bolje«, tolaži Mana Jurija, ki s solzami moči očetov blede obraz.

»Domov pojdi po ljudi, Jurij!« pravi mu, »a materi nikar vsega ne povej, da jim ne škodi!«

Izza drevja se prikaže Andrej in kmalu za njim Micka.

»Po voz pojdi, Andrej!« veli Jurij.

»Micka, ti pa teci naprej k materi in jim povej, da so oče padli, pa da bode kmalu bolje«, dostavi Mana.

Molče odhitita posla.

»Kaj bi bilo, ko bi tebe ne bilo blizu, Manica?« deje Jurij in z mokro ruto hladi očetovo ranjeno čelo. »Umrli bi na mestu.«

»Saj bi jih varoval angelj varih!« odgovori deklica; vidi se ji, da ji ne ugaja to vprašanje.

Oče težko sope; omotica ga ne zapusti. Molče mu strežeta. Drug drugemu si ne upata izraziti svoje bojazni.

Čez dobre pol ure leži bolnik doma na postelji. Zavest se mu še ni vrnila niti za hip.

»Kje pa je Manica ostala?« vpraša Jurij, ko med mnogimi ljudmi v sobi nje ne zagleda.

»Ko smo pred hišo pripeljali, vrnila se je nazaj«, pove Andrej.

Zopet zavlada tišina.

Juriju pa se je poznalo na obrazu, da mu nekaj ni všeč. »Robec je pa tukaj pustila!« izpregovori polglasno. Skoro nevoljen zapusti sobo, prepustivši očeta in mater, katera si je komaj opomogla iz nezvesti, oskrbovanju pri-
sotnih ženic.

IX.

Miru odpira se prazno srce,
Rane zastarane sčasoma celi.

S. Jenko.

V nedeljo po krščanskem nauku je hodila Korenka gori in doli po polju in pregledovala domača in sosedna zemljišča. Treba je bilo, da si je bolje ogledala kmetijo, odkar je bolezen priklenila na posteljo skrbnega gospodarja.

Dospevša na razpotje, kjer se križata dve poti, opre si počasi roki ob ledje in se ozira sedaj nazaj na polje, sedaj proti domu, sedaj proti vasi. Časih zamrmra neumljive besede in se nemirno prestopi, pa zopet postoji in premišlja. Hud notranji boj vrši v njenem srcu.

»Pa grem!« deje naposled polglasno, poseže nehoté pod predpasnik, kakor bi česa iskala, in stopi dalje proti vasi. Težka ji je hoja, sramežljivo zre v tla, boječ se kakega odgovora. Dasi domačinka, ni premerila čestokrat te poti; hodila je le k fari v cerkev in v bližnje mesto, v vasi pa ni imela ničesar iskati, zato je žedela večinoma le doma. In sedaj, ko stopa vendar enkrat med »domače ljudi«, ne more se spomniti, kdaj je zadnjič tod hodila.

Jera je imela nekaj opravila v svoji veži, ko je Korenka mimo prikorakala.

Sama sebi ni verjela stara žena, da vidi Korenovo mater pred durmi. Tiho je stopila k vratom in pomolila glavo skozi, da bi se uverila, je li vid ne moti.

»Kaj neki to pomeni?« vpraša se na tihem in zmaje z glavo. »Da, Korenka je, prava Korenka...«, in zopet poškilila izza vrat na cesto. Navlašč bi šla skrivaj za njo, ko bi je nujno opravilo ne oviralo.

Na klopi pred Lukanovo hišo sta sedela gospodar in Tomaž ter se pomenkovala o letošnji letini.

V tem se prikaže Korenka sèm izza ogla. Na mah zastane obema beseda in čudeč se spogledata.

»Dober večer!« pozdravi žena možaka.

»Bog daj, mati!« odzdravita oba h krati.

Korenka se vstopi pred nju. V silni zadregi je. Sama sebi je napoti; ne vé, kam bi obrnila oči in kam bi vtaknila roke. Nehoté si popravlja predpasnik in si ga gladi sedaj po tej, sedaj po oni strani.

»Lep dan je, mati«, nagovori jo Lukan, da ji pomore iz zadrege.

»Da, res lep dan je, da malo takih«, potrdi žena živahno ter vpre oči v moža.

»Da bi mogli pač otavo v takem vremenu spraviti pod streho!« želi si gostač in pogleda po travniku pred hišo.

»Bode že Bog dal!« méni gospodar.

»Vse lepo kaže; precej bomo imeli shraniti, če kaj vmes ne pride«, dostavi Korenka. »Toliko imam skrbij...« in bolestno se prime za glavo.

»Seveda, hudo je, ker je mož bolan«, pomiluje Lukan. »Vem, da ni lahko oskrbovati ženski toliko kmetijo, kakoršna je vaša.«

»Oj, kako pa je očetu?« vpraša gostač. »Kaj pravi zdravnik? Bodo-li že kmalu vstali iz postelje?«

»Kaj, vstali?« začudi se gospodinja in si otre solze. »Zdravnik nam ne daje mnogo upanja. Oj, kaj bode?«

»Mati, ne jokajte!« tolaži hromi Tomaž. »Bog bode gotovo naredil vse prav; kar v božjo voljo se udajmo! Je že moralo tako biti!« Glas mu zastane; solza se mu zasveti v očeh.

»Kako se je veselil Joža letošnje bogate letine — no: sedaj je pa tako...«, ihti žena.

»Saj pravijo, da ni sreče brez nesreče«, dostavi Lukan zamišljen. »Bog je dober; ničesar se ni treba bati!«

Vsi umolknejo.

»Kje pa imate Manico?« vpraša čez nekaj časa Korenka. »Tako davno je, odkar sem jo zadnjič videla.«

»V gornji hiši je menda«, odgovori Tomaž.

»Da, zgoraj je! Neke bukve bere. Pokličem jo doli, če treba«, dostavi gospodar.

»Grem pa rajša jaz gori«, preseka mu žena besedo in hitro stopi v vežo.

Mani je skoro knjiga padla iz rok, tako jo je iznenadila v sobo stopivša Korenka. Zardela je nekoliko in povešala oči.

»No, Manica, kaj pa delaš?« oglasi se žena ljubeznivo.

»Dober večer, mati! To-le knjigo po malem čitam«, odgovori dekle in dvigne oči.

»Prav je, tudi jaz časih kaj rada čitam. Nedeljski večeri so pravi čas za to, ker sicer kaj malo utegnemo«, pohvali jo mati.

»Mati! Sedite sèm-le!« in dekle ji ponudi stol. »Seveda, pri vas imate sedaj mnogo skrbij. Bog nam vedno pošilja nadloge.«

Solza ji kane na zaprto knjigo, katero drži v naročju.

»On že vé, kaj dela!« pokima otožna žena. »Kam pa bi zašli, ko bi nam nikdar ne potrkal na vrata!«

»On, ki vse vodi, obrnil bode tudi nam vse v srečo«, tolaži dekle.

Omolkneti.

»Manica, zakaj si pa zadnjič tako hitro zbežala izpred našega praga, ko ste očeta pripeljali?« pokara jo mati rahlo.

»Bilo je dovolj drugih ljudij, ki so pomagali«, izgovarja se dekle. »Meni pa se je mudilo na delo.«

»Ne vem, s čim bi ti mogla povrniti, kar si nam storila, da si rešila očeta...«

»Ne, ne, mati! Jaz jih nisem rešila, le prva sem naletela nanje.«

»Manica, to-le ruto sem ti prinesla...«

Mana postane resna. Molčé se zgane in čudno pogleda lepo svileni ruto. Debele solze se ji ulijó po licih.

»Mati, kaj pa mislite?« oglasi se jokaje. »Kako slabo sodite o meni!«

Korenka je zardela kakor kuhan rak. V prvem hipu jo je pograbila jeza, a spomnivša se, zakaj je prišla, izkuša pomiriti se.

Skoro trdo govoričenje nastane. Druga druge ni dobro umela, kaj hoče.

»Ako mi hočete izkazati kako uslugo, mati, prosim, da pozabi vaša hiša, kar je bilo doslej med nami«, deje naposled dekle. »Od tistega dné dalje nisem bila še srečna in zadovoljna.«

Korenki sili še boljše kri v glavo. Ne vé, kaj bi odgovorila. Jecljáje hoče opravičiti sebe in soproga, a vidi se ji, kako nerada se razgovarja o tem. Da bi bilo prej konec, ponudi zopet ruto.

»Mati, rekla sem, da tega ne morem vzeti. Dela usmiljenja plačuje le Bog sam«, brani se Mana.

Žena se posiljeno nasmehne in pravi: »No, bodeva že poračunili... Domov se mi mudi; večerjo treba pristaviti.«

Nekako čuden je bil poslov. Ne vem, kateri je bilo huje pri sreč, ko sta se razšli.

Jurij je stal na domačem pragu, ko je prišla mati od Mane. Ustrašil se je njenega resnega obraza, vedoč, da mu je nakana izpodletela, ker nikdo drugi, nego on je pregovoril mater, da je storila ta odločilni korak. Predno je dospela mati do njega, izginil je z mesta, ker skrivaj je hotel o tem govoriti z njo.

»S takimi ljudmi je težko govoriti!« izpregovori mati po večerji, ko sta s sinom sama v hiši.

»Kaj pa je bilo?«

»Ruto sem nazaj prinesla.«

»Nazaj?«

»Čemu si me silil do nje?«

»Kaj pa je rekla?«

»Vzeti ni hotela.«

»Zakaj ne?«

»Ker je svoje glava.«

»Ali ni nič rekla?«

»Naše hiše zopet išče!«

»Ali ne sprave, prijaznosti?«

Mati omolkne. Sin jo je prekosil. Molčé se odpravi mati v kuhinjo. Jurij je zvedel dovolj; tudi on zapusti sobo s tajnim smehom na obrazu.

Šel je streč očetu, ker nocojšnjo noč je bil on na vrsti.

»Micka pravi, da Andreja ni še doma«, deje mati stopivša v bolniško sobo.

Bolnik ne odgovori, tudi Jurij molči na te besede. (Konec.)

Dolenjska železnica.

(Humoreska. — Spisal Velimir.)

kateri vasi ima Burovžev Martin svojo rojstveno pravico, ne smem povedati. Še celó tega ne povem, kam pošilja otroke h krstu in kam nosi davke. Toliko pa že lahko razodenem, dā preobrača s svojo Marjeto tisti kos slovenske zemlje, koder je malo vode in dosti vina.

Ni še dognano, v katerem zlogu je zidana njegova hiša. Oslovski hrbet pri tramovih, ribji mehur pri oknicah in gotski nosovi ob pristrešju spominjajo na pozno gotiko. Vendar se njegov letopisec potegne rajši za »rokoko-zlog«. Zakaj zaplankani fasadi s tolikimi okraski in lizetami, z mnogo-kotno rozeto v sredi, bogato obložena slamnata streha s predivom in deskami,

leseni hodnik v podobi galerije, zidane in lesene stene s tolikimi konzolami, četverkotna, jednostavna okna in bujne slike med njimi dokazujejo, da mora biti Burovževega Martina stavba iz prejšnjega stoletja. Slike je delal domači umetelnik, kažejo ti farnega patrona sv. Florijana, sv. Martina in sv. Margareto. Da pa opaževalcu ni potreba svetnika ugibati, zapisano je pod vsako podobo s ciklopskimi črkami: To je sv. Florijan itd.

Burovžev Martin je vreden tega bivališča. Ko se je priženil na to zemljico, ki obseza poleg hiše in vrta še dve njivi, odštel mu je njegov oče — kdaj ga je že slana vzela! — na roko dvesto starih dvojač, ki zdaj veljajo po šest

O, Bog!
 Prestrašna misel v duhu se poraja:
 Mar kot ta luč mi žitja mine tok?
 (Pade na koleni z razprostrtima rokama.)
 Ko v silni žalosti mi duša zdvaja,

Dobrotno ne zavrzi me nebó!
 Ki vse stvari od vekov si ljubilo,
 Z očetno še nad mano zdaj rokó
 Mogočnega razgrni varstva krilo!
 (Klečeč nasloni se na mizo. Tišina. — Zavesa pade.)

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

(Konec.)

Korenovemu hlapcu pa se je godilo ta večer prav dobro. Že celo popoldne je praznil s tovariši v krčmi bokale. Družba je bila jako živahna: žabarja Šimna je imela v svoji sredi. Niti beliča ni imel v žepu, a vendar je pil kakor goba, saj je plačeval »Korenov bogatin«, tako ga je danes hvaležno klical. Zgovoren je bil možiček, da že davno ne tako; vse krotke in pikre zabavljice, ki so se vsipale nanj, niso ga mogle ozlovoljiti.

»Šimen, kako pa se bodeta spogledala doma s staro?« draži ga nekdo.

»Ne bil bi rad v tvoji koži«, posmehuje se drugi.

»Vse kosti ti bode premlela«, plaši ga tretji.

»Šimen, ne boj se! Saj sva blizu. Kar pokliči, ako bo kaj hudega!« ponudi se nekdo.

»E, kaj se repenčite?« zareži žabar, navidezno jezen, in potegne požirek. »Ko bi vas mlada vaša kri ne opravičevala, primaruha! vse bi vas na glavo postavil...«

Silen smeh nastane.

»No, ali ste znoreli?« zakliče mlad, visokorasel hlapec, v tem hipu v sobo stopivši.

»Jaka, Jaka!« vpijejo vsi h krati.

»Samo še tebe smo pogrešali! Kje neki si se potikal? . . . Na, pij!« slišijo se glasovi z raznih strani.

»Sem-le prisedi, k meni, Jaka!« povabi ga Korenov »bogatin«, ter se odmakne nekoliko po klopi, da priredi prostor.

»Andrej daje danes zanj«, hvalisa oni, ki si je v kotu za mizo odbral najvarnejše mesto.

»Saj lahko daje«, dostavi Jaka, kakor bi to ne bilo nič čudnega.

»Sedaj pa povej kaj novega«, poseže vmes Andrej, kakor bi se branil take hvale.

»Ha, ha, ha!« zakrohoče se novi gost na vse grlo. »Nekaj posebnega vem, sam sem videl z lastnimi očmi. Andrej! to bi te pogrelo, ko bi vedel, kar jaz vem...«

»Ako res kaj veš, pa povej!« sili nestrpno oni v kotu. »Saj nismo otroci!«

»Ha, ha, ha!« roga se Jaka še glasneje in škili na soseda. »Ti, Korenov, s tvojo poroko ne bode nič. Zakaj pa tako malo paziš na nevesto?«

Ona si 'zbira drugega

In za-te ne mara nič več,

zakroži z ubitim glasom in se še oblastneje kremži.

Vsa družba udari v silen smeh.

»Jurij ti jo je vzel, Andrej! Gorši je od tebe«, nagaja Šimen muhasto, a brez zlobe.

»To ni nič čudnega«, opomni nehvaležno pivec v kotu. »O tem je že govorila vsa vas, predno se je Andrej spomnil na njo.«

»Pa, ko bi bili videli, kako sta se smejala!« draži zopet Jaka. »On je govoril, ona pa kimala, da je bilo veselje... Andrej, ko bi ti videl, krč bi te zvinil na mestu.«

»Pa jokati bi začel«, dostavi nekdo. »Saj mu že gre na jok...«

Andrej je sramežljivo povetil glavo. Huda rdečica ga je zalila. Besedice ni mogel ziniti. Dasi ga je vino ojunačilo, izgubil je vendar v tem hipu vso samozavest.

»Andrej, ali pustiš, da tako o tebi govoré?« opomni ga Šimen.

Oči se posvetijo Andreju; ves besen plane kvišku, pograbi bokal, poln vina, in ga vrže v starega žabarja, zadene pa onega vjedljivca v kotu.

»Vrag vzemi... vse vkupe!« zakriči Andrej silovito.

»Ho, ho, Andrej!« oglasi se krčmar in ga pograbi za ramo. »Čeprav si Korenov, kozarcev pa mi ne boš pobijal, kadar bi se ti zljubilo.«

»Meniš-li, da sem tnalo?« vikne z vinom politi hlapec v kotu in vrže krožnik v Andreja.

Vse plane po koncu. Strašen krik in polom nastane v sobi. Konec vsemu pa je, da Andreja postavijo pred prag. Stemnilo se je že med tem, in pijanec na cesti ni vedel, kam bi se obrnil. Klel je nekaj časa pred hišo in jih izzival iz sobe, a ker so se mu le posmehovali, odrinil je počasi proti domu. Tako težko še ni hodil po cesti, kakor danes. Zvrnil se je sedaj čez to, sedaj

čez ono ograjo ter jo polomil. Nevoljen sam nad seboj, še bolj pa nad ograjo, izruje ob cesti kol in nanj opirajoč se tava dalje v temo. Sredi polja začuje tik pred seboj šum in hojo. Strah ga preleti. Predno odpre usta, oglasi se prikazen poleg njega: »Šimen, ali si ti?«

»Jaz sem, jaz! Tukaj imaš, česar iščeš!« zareži Andrej in zažene kol povprek čez Jero — zakaj ona je tukaj čakala — da jo takoj pobije na tla.

»Jezus, Marija!« zastoka žena in se več ne gane.

Andrej pa se grdo nasmehne in koraka dalje. »Le čakaj malo, ti čarovnica, tvoj stari pride kmalu!« kliče nazaj. »Ali sem te plačal?« In zopet se krohota v črno noč.

X.

Za ženico dajte drag'mu,
Ljubi oča, me na dom!

Prešeren.

Drugo jutro zgodaj je korakal po stezi čez polje Andrej z uklenenima rokama, za njim pa je stopal orožnik z bajonetom.

Pri Korenovih pa se je razlegal glasen jok. Plakala je cela družina. Jurij je stopal ravno čez hišni prag, da bi še enkrat pogledal za Andrejem, in debele solze so se mu udrle po licih.

»Za Boga, kam je zašel!« zastokal je tiho in izginil v hlev, kjer je stopil h konjema, kakor bi ja hotel tolažiti. »Tako hudoben pa le ni bil naš Andrej!« vzdihne zopet in gre iz hleva.

»Jurij, ali slišiš?« kliče mu mati s hišnega praga. »Molimo za rajno; že ji zvoni! Bog ji daj dobro!«

»Gospod so se pred kratkim vrnili«, opomni pobožno Micka, skozi okno zroč.

»Hvala Bogu, zamudili niso!« dostavi mati, tožno povesi glavo in se pokriža.

Huje se danes ni godilo nikomur, nego Rezi. V sobico se je zaprla in ihtela, da se je materi zdelo odveč.

Jere torej ni bilo več med živimi. Ko so se sinoči ponočnjaki vračali domov, našli so jo poleg ceste nezavestno. Hipoma se je streznil Šimen, spoznavši svojo ženico. Naložil jo je na ramo in nesel domov.

»Jojmene, jojmene! Jera, kaj pa ti je? Za pet božjih ran, kaj ti je?« stokal je celo pot prav do doma. Položil jo je na posteljo in sklical sosede vkupe, a nihče je ni mogel predramiti. Barba, ki si je dala največ ž njo opraviti, poslala je brž po duhovnika, da je bolnici v skrajni sili podelil dušno pomoč.

Da je kol, katerega so našli ob ranjenki na polju, povzročil nje smrt, o tem se ni nihče pomišljeval, in da je Andrej zločinec, o tem tudi nikdo ni dvomil, najmanj pa Šimen. Sinočni najboljši prijatelji so še isto noč pričali zoper svojega dobrotnika, ki sam ni vedel, kako in kdaj je to prišlo, da ga je drugi dan že oklepala temna ječa.

Pogrebcev je imela Jera obilo. Barba, ki jo je tudi čuvala pri mrtvaškem odru, stopala je med prvimi in na ves glas molila. Nazaj gredé je govorilo vse le o Jeri in Andreju pa o Šimenu, ki je jokal ob grobu. Najglasnejša je bila zopet Barba, ki je mlado in staro pobožno svarila, naj se varuje pregreh, zlasti ponočevanja. Sicer je bilo njeno svarjenje nepotrebno, zakaj dogodek sam je opominjal in svaril najbolje.

Jurij je mimogredé potožil Mani, kako žalostno je doma, odkar so Andreja vzeli. Dekletu se je solza ulila po licu, in ničesar ni mogla odgovoriti.

Stari Koren je ležal med pogrebom v svoji sobi in pazno poslušal mrtvaško zvonjenje. Živeje kakor kdaj mu je stopila smrt pred oči. Težke misli so

se mu podile po glavi. Globoko se je oddahnil, ko je stopila v sobo žena, vrnivša se od pogreba.

»No, Lucija, kako pa je bilo?« vpraša nekako plaho.

»Veliko ljudij je bilo, prav veliko«, odgovori mu. »Nisem mislila, da se nas bo toliko steklo. Ni imela tako malo prijateljev Jera, kakor bi si kdo mislil.«

»Saj ni bila slaba ženska to«, méni oče.

»Ob grobu moramo vse pozabiti«, dostavi žena s čudnim povdarkom.

Oba se zamislita.

»Lucija!« povzame zopet bolnik besedo in nemirno pogleda po sobi.

»No, Joža, česa pa želiš?« oglesi se ona plaho, vedoč, da zve nekaj posebnega.

»Lucija, z menoj ne bode nič!« zastoeče mož in nestrpno preloži svoji suhi roki.

Bridek jok mu je odgovor.

»Saj je že Jurij dorasel; priden in pošten je, on mi ne dela skrbi. Lucija, čemu torej jokaš?«

Še britkejši jok nastane.

»Zakaj bi jokala? Saj pojdemo vsi, Lucija, tudi ti ne odideš!«

»Joža, saj še nisi tako slab! Kdo ti je to povedal? Še jaz grem lahko pred teboj v zemljo... Glej Jero!« hoče tolažiti soproga, a še huje jo jok posili.

»Kakor je božja volja! Toda Lucija, moje ure so štete«, vzdihne bolnik in si otere solzo.

Žena sede na skrinjo in še vedno skriva obraz v predpasnik.

»Srečen sem, da imam takega sina«, nadaljuje oče. »Dober gospodar bode; da bi le dobil tudi dobro gospodinjo. Izbral sem mu jo že; menim, da bi bila prav zanj. Prinesla bi tudi nekaj

seboj. A naj bode, silil ga ne bodem. Pameten je dovolj, sam naj si voli.«

»Za Boga! Mati, kaj pa je, da tako jokate?« vpraša sin, prestrašen v sobo stopivši.

»Jurij, prav da si prišel«, nagovori ga oče. »Sem-le stopi bliže k meni!«

»No, oče, česa želite?«

»Sin, vidiš, kako mi je!« začne oče slovesno. »Od danes do jutri sem. Več ne bodem zdrav. Dnevi so se mi stekli...«

Juriju zarosita očesi. »Oj, oče, še čvrsto bode te vozili in orali, prav gotovo, pa kmalu«, opomni navidezno uverjen o svoji trditvi.

»Da, oral... pod zemljo!« preseka mu govor oče, bolešno se nasmehnivši. »Ne, ne, Jurij! Jaz vem, kako je z menoj! Božja volja je tako, da te moram zapustiti, zapustiti ljubi dom, kjer sem srečno preživel vse življenje. Sedaj je prišel čas, da ga izročim tebi. Poznam te, da si pošten, marljiv, skrben mladenič, ter upam, da z božjo pomočjo tak tudi ostaneš kot gospodar. Doslej je bil vedno blagoslov božji v naši hiši, dasi ga nismo vselej zaslužili; upam, da Bog tudi tebi ne odtegne svoje dobre roke. Povem ti še kaj, ko se zopet pokrepčam, sedaj me je utrudilo govorjenje. Le nekaj ti moram precej sedaj povedati, kar pa že sam veš. Gospodinje ti bode treba, Jurij, ~~ki~~ bode tvojega duha — skrbna in poštena, kakor si ti. Izbral sem ti že tako; ako želiš, povem ti jo. Ne prišla bi prazna pod našo streho. Sicer pa izbiraj slobodno po svoji volji. Nečem, da bi bil kdaj jaz kriv tvoje nezadovoljnosti in nesreče... V par dneh, mislim, naznaniš mi, kaj si sklenil.«

Molk je nastal, ker se nobeden ni mogel zdržati solzâ.

»Oče«, oglasi se čez dolgo časa Jurij, »pravite, naj si slobodno volim gospo-

dinjo. Nimam več kaj voliti. Gostačeva Mana bode moja žena; ta je za-me, pa nobena druga.«

Oče upre oči v sina. Vidi se mu, da ni povsem zadovoljen z odgovorom.

»Zakaj pa ravno ta?« vpraša mirno karajoč. »Ta pride prazna h Korenu.«

»Ne pride prazna«, ugovarja mladenič. »Prinesla bode seboj pridne roke in pošteno, zvesto srce. Da je Mana poštena, vé vsa župnija. Korenova hiša ne more dobiti boljše gospodinje...«

»In jaz ne boljše naslednice«, pretrga mu mati besedo. »Joža, saj poznaš Mano. Brez gostačevih tisočakov bode pa naša hiša vedno lahko živela.«

Oče se pomišlja; ne more se sprizniti s sinovim sklepom.

»Jurij, premisli dobro; čez tri dni mi poveš, kakšen je tvoj sklep.«

Vroče je bilo sinu, ko je stopil pod milo nebo. Tako resnih pogovorov ni še imel. O nevesti pa se ni prav nič pomišljal. Med tem je tudi materina beseda preverila in omečila očeta, in tretji dan je bila zaroka sklenena. Še isto jesen je bila poroka. Vsi so častitali zaročencema in soglasno sodili, da lepšega in boljšega para še niso videli.

Stari Koren je toliko okreval, da je zapustil posteljo. S Tomažem, ki je prišel z Mano h Korenu, bila sta si tovariša v bolečini, najboljša prijatelja. Zima je bila zunaj in bolezen pri Korenu, a vendar so bili vsi srečni in zadovoljni.

Ko je prva pomlad pomladila svet, ozdravel je stari Koren vseh bolečin; smrt ga je otela. Še isto leto, ko je listje venelo po drevju, šel je za njim tudi Tomaž, kar je Joži že naprej povedal. Bridka žalost se je vselila radi tega v Korenovo hišo, a tudi ta je minula, ko so o sv. Juriju krstili malega Jurčka — Korenovega. Barba, ki se je

na izrečno željo obeh mladih Korenovih preselila v njiju hišo, in Lucija sta se časih skoro sprli, katera bo Jurčka pestovala, tako sta ga ljubili.

Micka je še vedno služila pri Korenu. Reza pa se je kmalu potem preselila nekam daleč in slednjič, kakor pravijo,

vendar-le postala žena Andrejeva, ko se je ta vrnil iz ječe. Poslej je bil res pameten mož, o čemer je bila Reza že davno prepričana. Tudi vdovec Šimen se je spreobrnil: marljivo je lovil žabe in se ogibal krčme. Pri Korenovih je bil kakor domač do svoje smrti.

Na Samovcu.

(Povest. — Spisal Podgoričan.)

IV.

Po vsej okolici se je razširila bliskoma novica, da so imeli na Samovcu snubače, da pride tje gori za zeta Borovščakov sin iz Brloga, in govorili so še mnogo mnogo, kar je že običajno v takih slučajih. Zraven tega se je tudi zvedelo, da je Pečarjev hlapec Lovro preveč visoko letal, ker je hotel imeti Anico, da ga je pa Samovčan dobro oštel in spodil izpred hiše za vselej. To novico so bili raztrosili med svet posli, ki niso mogli brzdati svojih srbečih jezikov.

Ta novica ni bila na korist nikomur; niti Lovretu, niti Anici ni donášala dobčka. Ljudje so še veliko več govorili, kakor je bilo res, in mnogi so Lovretu privoščili, ne vem, ali iz škodoželjnosti ali pa iz nevednosti, ker niso pomislili, da se kaj takega vsakemu lahko prigodi, dokler je še mlad.

Vedno zabavljanje in posmehovanje tovarišev je Lovretu presedalo in v njegovi glavi je vedno bolj zorel sklep, da bi se preselil v Ameriko, umaknil se jim izpred oči takoj, ako mu izpodleti ono, kar je še hotel poskusiti za svojo srečo.

Izmed tega, kar je Postreljač pripovedoval pod Dolarjevim kozolcem na vnebohodov dan popoldne, ohranil si je Lovro najbolj v spominu to, kako se na kresno noč dobi zaklad. To je že tako v človeški naravi, da si to najbolj vtisnemo v spomin in o tem najrajši premišljujemo, kar nam je v dobiček.

Komaj je praprot vzkalila, ker ta poganja še le pozno — okoli binkoštij, — in je naredila par listov, da je bilo že lahko nekoliko prahú na njej, (ako ga je veter zanesel s prašne ceste), bil je Lovro večkrat v stelniku, da mu je le čas dopuščal in se je mogel odtrgati od dela. Hodil je med praprotjo, pripogibal se k tlem, pogrinal pod vsako praprot neki papir, ki ga je bil dobil v prodajalnici, ko si je bil hlače kupil, in je varno otresal praprot za praprotjo, da se je pač vse osulo, kar je bilo na njej obsedelo, bodisi cvetni ali cestni prah. Zdelo se mu je, da to ni pravo praprotno seme, pa ker ga ni poznal, mislil si je: nekaj je že pravega med sivkasto, rmenkasto in rjavkasto mešanico, in otresal je toliko časa,